

Krootuse Põhikooli õppekava

ÜLDOSA

1. Kooli õppekava koostamise alused ja ülesehitus

- 1.1. Krootuse Põhikooli (edaspidi „Kooli“) õppekava on põhikooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mille koostamisel on kool lähtunud riiklikust õppekavast, kooli paikkondlikust eripärast, lastevanemate, õpilaste ja koolipidaja soovidest ning materiaaletest ressurssidest.
- 1.2. Kooli õppekava kehtestatakse „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse“ § 17 lg 2, Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riikliku õppekava“ § 24 lg 4 alusel.
- 1.3. Õppekava on väljundipõhine, st et rõhuasetus on õpilaste poolt õppimise kaudu õppeprotsessi lõpuks omandatavate õpitulemuste/pädevuste omandamisel ja nende hindamisel.
- 1.4. Hindamise aluseks on tasemeti kirjeldatud õpitulemustele/pädevustele toetuvad kriteeriumid, mis on eelduseks kujundava hindamise rakendamisele.
- 1.5. Koolis lähtutakse põhimõttest, et õppekavas esitatud teemadele pühendatakse arvestatav hulk aega, lähenedes teemale mitmetel viisidel, nii et õpilased õpivad õpitut kasutama mitmetes situatsioonides. Õpilastel lastakse demonstreerida õpitut võimalikult erinevates olukordades ja antakse soorituste kohta tagasisidet, tuues välja õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning andes soovitusi edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpitulemuse omandamist.
- 1.6. Kooli õppekava koosneb üldosast ja lisadest. Lisades esitatakse ainevaldkondade kavad, valikõppeainete kavad ja läbivate temade kirjeldused. Ainekavad on esitatud valdkonniti koondatud lisadena.
- 1.7. Kooli õppekava üldosas esitatakse:
 - 1.7.1 Kooli väärtused ja eripära.
 - 1.7.2 Kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid.
 - 1.7.3 Õppekorraldus:
 - üldpõhimõtted;
 - tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti;
 - vaba tunnimahu kasutamine;
 - valikainete ja võõrkeelte valik;
 - riiklikus õppekavas sätestatud õppeainete nimetuses või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused;
 - läbivate temade ja lõimingu rakendamine.
 - 1.7.4. Kooli õppekava välise õppimise või tegevuse arvestamine.
 - 1.7.5. Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline.
 - 1.7.6. Liikluskasvatuse teemad kooliastmeti.
 - 1.7.7. III kooliastme loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord.
 - 1.7.8. Õpilaste arengu ja õppimise toetamise ja hindamise korraldus:
 - kasutatav hindamissüsteem;
 - kokkuvõtva hindamise sagedus;
 - kirjeldavate sõnaliste hinnangute kasutamine põhikooli I ja II kooliastmel;

- põhikooli õpilase käitumise (sealhulgas hoolsuse) kohta õpilasele ja vanemale kirjaliku tagasiside andmise kord;
 - järelvastamise ja järeltööde sooritamise kord;
 - tulemuste hindamine hindega „nõrk“, kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine;
 - hinnete ja hinnangute vaidlustamise kord.
- 1.7.9. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord.
- 1.7.10. Karjääriõppe, sh karjääriinfo ja nõustamise korraldamine.
- 1.7.11. Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus.
- 1.7.12. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.
- 1.7.13. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.
- 1.8.** Ainevaldkonna kavas kirjeldatakse üldised alused ainevaldkonna rakendamiseks ja ainevaldkonna kohustuslike õppeainete ainekavad. Ainevaldkondade õppeainete ainekavades esitatakse õppeainete õpitulemuste ja õppesisu kirjeldused klassiti.
- 1.9.** Läbivate teemade eesmärgid, oodatavad tulemused ja nende käsitlemine kooliastmeti kirjeldatakse lisas.

2. Kooli väärtused ja eripära

Kooli väärtused:

Traditsioonid ja koostöö. Kooli, paikkonna ajaloo ja riiklike traditsioonide väärtustamine. Tähtsustame ja väärtustame peresidemeid ning kooli ja kodu koostööd, naudime koos tegemise rõõmu. Traditsioonide säilitamiseks hindame ja väärtustame õpilaste tegevust ja ettevõtlikkust oma koolis, mis aitab kaasa kooli arengule. Tegevuste kaudu kasvatame ja arendame loovust, julgust, eneseusku ja vastutustunnet. Traditsioonide elus hoidmiseks teeme koostööd huvigruppide vahel: kogu koolipere, õpilasesindus, lapsevanemad, hoolekogu, vilistlased, kohalik omavalitsus ja selle allasutused.

Looduslähedus. Kool asub maal, looduskaunis kohas. Asukoht soosib looduslikku ja keskkonnasäästlikku lähenemist õpilase arenguks. Väärtustame ilusat kooliümbrust, kooli interjööri kasutame palju toataimi, õpilastele on loodud looduslähedane õpikeskkond, osaleme õppekäikudel, matkadel, teeme õuesõpet, osaleme metsa- ja keskkonnaalastel viktoriinidel, osaleme taimekasvatuseprojektides, korraldame tunnis katseid.

Õpilaste individuaalsuse arvestamine. Kõigil õpilastel on võrdsed võimalused võimetekohase hariduse omandamiseks. Mõistame iga õpilase erisust ja arvestame individuaalsusega, jõukohastame õppetöö, vajadusel rakendame tugisüsteeme. Toetame nii vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset, kui ka emotsionaalset arengut. Toetame iga õppijat efektiivsete õpioskuste omandamisel. Iga õpilase õpiedu on meile oluline. Leiame üles iga lapse tunnustust vääriavad omadused. Õpilased ja õpetajad õpivad loovalt koos kasutades kaasaegseid tehnoloogilisi vahendeid ja traditsioonilisi teadmisi kultuurist, kunstist, muusikast ja teadusest. Kool pakub õpilastele eneseteostuseks erinevaid võimalusi huviringide kaudu. Aineõpetajad suunavad õpilasi konkurssidest, võistlustest ja aineolümpiaadidest osa võtma. Tunnustame ka väikseid edusamme.

Tervislikkus. Kool kuulub tervistedendavate koolide hulka. Väärtustame tervislikku eluviisi ja elukestva liikumisharrastuse teket ning loome selleks kõik tingimused. Koolisöökla pakub tervislikku toitu, õpilastel on võimalik päeva jooksul süüa puu- ja juurvilju.

Õpilassõbralik kool. Kool väärtustab õpilast, arvestab õpilaste vajadusi ja huve õppetööd planeerides ja tunniväliseid tegevusi kavandades. Õpilaste vahel on sõbralikud suhted, üksteist hoitakse ja toetatakse. Koolis töötavad kvalifitseeritud, hea tasemega, vastupidavad, elurõõmsad, õpilasi toetavad ja oma tööd armastavad õpetajad.

Kooli logo elemendid kajastavad kooli väärtusi. „Ülikooli sambad“ ja avatud raamat sümboliseerivad õppijakesksust.

Krootuse Põhikool on Kanepi vallale kuuluv munitsipaalõppeasutus, mis asub Põlva maakonnas Krootuse külas, ühe kilomeetri kaugusel Põlva – Ihamaru – Saverna maanteest.

Koolis toimub õppetöö eesti keeles. Õppeasutus töötab põhikoolina. Õppetöö toimub päevases vormis. Kõigi klasside kasutuses on koduklassid. Lisaks on järgmised ainete kabinetid: keemia-füüsika, muusika, kodundus ja käsitöö, töö- ja tehnoloogiaõpetus, arvutiõpetus. Koolis on loodud õppimist ja õpetamist soodustav kaasaegne õpikeskkond: sanitaarremonditud klassiruumid, kaasaegsete arvutitega arvutiklass, renoveeritud käsitöö- ja kodunduseklass ning tehnoloogiaõpetuse ruumid, täismõõtmetes võimla ja spordiväljak.

Krootuse Põhikool on jätkusuutlik, kvaliteetset põhiharidust andev maakool, kus isiksust arendav, koostööd soosiv ja turvaline õpikeskkond kujundab õpilaste õpimotivatsiooni ja võimaldab omandada mitmekülgset haridust. Õpilased, õpetajad ja koolitöötajad väärtustavad kooli. Õpetajad lähtuvad töös õpilaste individuaalsusest, toetavad iga õpilase arengut. Kasutatakse erinevaid õppimeetodeid (aktiiv-, uurimuslik-, probleem-, õuesõpe jne).

Krootuse kool on paistnud silma hea ning tulemusliku õppe- ja kasvatustööga. Edukalt on esinenud aineolümpiaadidel, spordivõistlustel, taidluses. Huvitegevus koolis on õppekava toetav eesmärgistatud tegevus, mille sisuks on õpilaste teadmiste ja oskuste täiendamine läbi mitmesuguste ainealaste ürituste, võistluste, külalisesinejate, väljasõitude, õppekursioonide, viktoriinide, laagrite, projektide jt õppetööd toetavate tegevuste. Rakendatakse edukate õpilaste tunnustussüsteemi. Heal tasemel on esteetilise kasvatus teostamine kooli ümbruse ja siseruumide kaudu. Koolil on väljakujunenud traditsioonid: Karaski-Krootuse jooks, kooli ajaleht Krootuse Kooli Kuller, R. Rohu nimeline kirjanduskonkurss, Veerandi Tegija, öölugemine, vilistlaste kokkutulek, kooli kroonika jne. Õpetajatele on loodud head töötingimused: oma kabineti ja sülearvuti kasutamine, IT-vahendid (tahvel- ja lau arvutid, projektorid, printerid, skannerid jne). Rakendatakse tunnustussüsteemi.

Kool kuulub riiklikusse Tervist Edendavate Koolide võrgustikku. Kool on liitunud e-kooliga ja infohaldustarkvaraga AMPHORA.

3. Kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid

3.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid.

Krootuse Põhikooli eesmärk on anda võimalus omandada kodulähedases õppeasutuses kvaliteetset põhiharidust ja ette valmistada noori, kes on konkurentsivõimelised gümnaasiumiharidus- ja kutseharidussüsteemis.

Õppe- ja kasvatuseesmärgid:

- õppetöö kvaliteedi tõstmine ja koostööoskuste arendamine õppeainete integreerimise kaudu;
- hariduslike erivajadustega õpilaste väljaselgitamine ja töö nendega;
- tervisliku ja turvalise õpikeskkonna kujundamine igas inimeses leiduva positiivsuse märkamise ja tunnustamise kaudu;
- väärtushinnangute kujundamine kõigi õppeainete ja tegevuste kaudu.

3.2.Pädevused.

- 3.2.1. Riikliku õppekava tähenduses on pädevus teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas loovalt, ettevõtlikult ja paindlikult toimida.
- 3.2.2. Riiklikus õppekavas eristatakse üldpädevusi, valdkonnapädevusi ja kooliastmetes taotletavaid pädevusi.
- 3.2.3. Üldpädevused on ainevaldkondade ja õppeainete ülesed pädevused, mis on olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu ning tunni- ja koolivälises tegevuses. Üldpädevuste kujunemist jälgivad ja suunavad õpetajad omavahelises koostöös ning kooli ja kodu koostöös.
- 3.2.4. Õpilastes kujundatakse üldpädevusi järgmiselt:

Üldpädevuste kujundamine	Igal õppeaastal toimuvad tegevused, mis kujundavad eelkõige seda pädevust
kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid	igapäevane õppe- ja kasvatustöö, õpetaja isiklik eeskuju; kooli ja selle ümbruse hoidmine ja heakord; õuesõpe; teatri-, kontserdi- ja näitusekülastused; ühisüritused koolis; rahvakalendri tähtpäevade tähistamine; muusika- ja näiteringide tegevus; omaloomingu-konkursid; tunnustamine
sotsiaalne ja kodanikupädevus – suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvaste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel	emakeelepäev, vabariigi aastapäeva aktus, heakorralgud, Euroopa päev
eneseääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme	spetsialistide loengud; KEAT tegevused; spordiüritused; projektid; konkurss „Suitsuprii klass“
õpipädevus – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates	erinevate meetodite kasutamine õppetundides, uurimistööd, referaadid, arutlused, õppekursioonid, olümpiaadid, matkad, viktoriinid, võistlused, huvitegevus, projektõpe, ainepäevad; koolisisesed, maakondlikud ja vabariiklikud olümpiaadid,

<p>olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi</p>	<p>konkursid ja võistlused</p>
<p>suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi</p>	<p>emakeele-, Euroopa keelte päev; rahvusvahelised projektid; ajakirjandus- ja näiteringi tegevus; etlus- ja omaloomingukonkurssidest osavõtt; kõikidele õpilastele võimaluste andmine esinemiseks</p>
<p>matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt</p>	<p>ainepäevad, „Känguru“, „Nuputa“, pranglimine; olümpiaadid</p>
<p>ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmäärke, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske</p>	<p>jõulu- ja vastlalaat, klassiõhtud, jõulu- ja kevadpidu, õpetajate päev, lõpuaktus, tutipäev, „Jüri-Mari päev“, nõidade päev, vastlapäev jt rahvakalendripäevad, „Tagasi kooli“, kohtumised ettevõtjatega, ettevõtete külastamine, töötukassa töötoad, projektipõhine ettevõtlusõpe</p>
<p>digipädevus – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuv asukonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha</p>	<p>digivahendite kasutamine tundides, koolitused</p>

koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus

4. Õppekorraldus

4.1. Üldpõhimõtted

- 4.1.1 Koolis on õpe korraldatud viisil, kus kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel, eristades üldjuhul tavapäraseid ainetunde.
- 4.1.2 Õppe- ja kasvatustöö peamiseks vormiks on enamasti tund, kuid õppetöö võib toimuda ka teistes õppevormides (nt paaristund, projektitöö, õppepäev, teemapäev, iseseisev töö, veebitund, juhendatud distantsõpe jne).
- 4.1.3 Projektipäevade raames toimub õpe koolis ühest üldteemast lähtuvalt, mida käsitletakse erinevate õppeainete kaudu, lõimides neid omavahel. Projektipäevade eesmärgiks on toetada õpilase tervikliku maailmapildi kujunemist.
- 4.1.4 Õppetunniks loetakse ka õppekäiku, milles toimub juhendatud õpe. Õppetund võib toimuda kooli ruumides, kooli territooriumil ja õppekäiguna väljaspool kooli territooriumi.

4.2. Tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti.

I kooliaste

	Kohustuslikud tunnid	Lisatunnid	1. klass	2. klass	3. klass
Eesti keel	19		6	7	6
Inglise keel	3	1			4
Matemaatika	10	3	4	4	5
Loodusõpetus	1	1	2		
Loodus- ja inimeseõpetus	Loodusõpetus 2 Inimeseõpetus 2			2	2
Muusika	6		2	2	2
Kunst	4,5	0,5	2	2	1
Tööõpetus	4,5	0,5	1	2	2
Kehaline kasvatus	8	1	3	3	3
Valikaine		1		1	
KOKKU	60	8	20	23	25

II kooliaste

	Kohustuslikud tunnid	Lisatunnid	4. klass	5. klass	6. klass
Eesti keel	11	2	6	4	3
Kirjandus	4			2	2
Inglise keel	9	2	4	4	3
Vene keel	3	1			4
Matemaatika	13	2	5	5	5
Loodusõpetus	7		2	2	3
Inimeseõpetus	2			1	1
Ajalugu	3	1		2	2
Ühiskonnaõpetus	1				1
Muusika	4		2	1	1
Kunst	3	1	2	1	1
Käsitöö ja kodundus/ Tehnoloogiaõpetus	5		1	2	2
Kehaline kasvatus	8		3	3	2
Valikaine		1		1	
KOKKU	73	10	25	28	30

III kooliaste

	Kohustuslikud Tunnid	Lisatunnid	7. klass	8. klass	9. klass
Eesti keel	6		2	2	2
Kirjandus	6		2	2	2
Inglise keel	9		3	3	3
Vene keel	9		3	3	3
Matemaatika	13	2	5	5	5
Loodusõpetus	2		2		
Geograafia	5		1	2	2
Bioloogia	5	1	2	2	2
Inimeseõpetus	2		1	1	
Ajalugu	6		2	2	2
Ühiskonnaõpetus	2				2
Keemia	4			2	2
Füüsika	4			2	2
Muusika	3		1	1	1
Kunst	3		1	1	1
Käsitöö ja kodundus/ Tehnoloogiaõpetus	5		2	2	1
Kehaline kasvatus	6		2	2	2
Valikaine		1	1		
KOKKU	90	4	30	32	32

Lihtsustatud õpe

Õppeained/klassid	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
eesti keel	7	9	9	9	8	7	7	7	7
inglise keel					2	2	2	2	2
matemaatika	5	5	6	6	6	6	5	6	6
loodusõpetus	1	1	2	2	2	4	4	4	4
ajalugu						1	2	2	1
inimeseõpetus	1	1	1	2	2	2	2	2	1
muusikaõpetus	1	1	1	1	1	1	1	1	1
kunstiõpetus	1	1	1	1	1	1	1	1	1
kehaline kasvatus	2	3	3	2	2	2	2	2	2
tööõpetus	2	2	2	2	4	4	4	5	7
nädalakoormus	20	23	25	25	28	30	30	32	32

4.3. Vaba tunnimahu kasutamine.

Kõige rohkem on vaba tunnimahu kasutatud matemaatika õpetamisele (3 tundi I kooliastmes ning 2 tundi II ja III kooliastmes), et arendada õpilaste loogilist ja loomingulist mõtlemist. Matemaatika õppimisega omandatakse analüüsimise, üldistamise ja põhjendamise oskus, samuti modelleerimisoskus ning üldisem probleemide lahendamise oskus. Õpilane vajab igapäevaelus matemaatilisi oskusi.

Võõrkeelte õpetamisele on kasutatud neli lisatundi (inglise keelele 3 tundi, vene keelele 1 tund), et võõrkeeleõpinguid alustades oleks rohkem aega korrata ja kinnistada. Õpilased vajavad võõrkeeli rahvusvaheliseks suhtlemiseks.

Hea emakeeleoskus on kõigis ainetes eduka õpijõudluse eelduseks, seepärast on kaks lisatundi eesti keelele.

Üks lisatund on loodusõpetusel ja bioloogial, et tegelda rohkem maailma tunnetamise ja avastamisega ning üks lisatund 5. klassi ajaloo annab võimaluse huvi äratamiseks ajaloo kui aine vastu.

Käelise tegevuse parandamiseks on 1,5 lisatundi kunsti ja 0,5 lisatundi tööõpetuse jaoks ning kehalise aktiivsuse tõstmiseks üks lisatund kehalise kasvatuses jaoks.

Lihtsustatud õppes on kasutatud vaba tunnimahu eesti keele ja matemaatika õpetamisele.

4.4. Valikainete ja võõrkeelte valik.

Toetamiseks läbivaid teemasid „Teabekeskond” ja „Tehnoloogia ja innovatsioon“ ning digipädevust, kujundamiseks õpilastes oskust kasutada arvutit ja internetit ning valmistamiseks õpilasi ette loovtööde vormistamiseks 8. klassis, on 2., 5. ja 7. klassi tunniplaani lisatud informaatika valikkursus. Informaatika valikkursusel osalevad kõik antud klasside õpilased.

Võõrkeeltest on A-keeleks valitud inglise keel, mille järgi on kogukonnas kõige suurem nõudlus ja mida vajatakse kõige rohkem rahvusvahelises suhtluses. B-võõrkeelena õpitakse vene keelt arvestades edaspidi vajadust igapäevases suhtluses.

4.5. Riiklikus õppekavas sätestatud õppeainete nimetuses või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused.

2. ja 3. klassis on ühendatud loodus- ja inimeseõpetus üheks õppeaineks nimega loodus- ja inimeseõpetus kuna läbitavad teemad ja õppesisu on tihedalt seotud.

4.6. Läbivate teemade ja lõimingu rakendamine.

4.6.1 Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandab kool kooli õppekava arenduse ning õpetaja õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus.

4.6.2 Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisest projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste

rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldatakse koolis õpet ja kujundatakse õpikeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitlust: täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärke ning määrates erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku.

4.6.3 Ettevõtlusõpetus on kooli õppekavas lõimitud III kooliastmes erinevatesse ainekavadesse. Ettevõtluspädevus on integreeritud kogum teadmistest, oskustest, motivatsioonist ning väärtustest, mis on hädavajalik edukaks hakkamasaamiseks ühiskonnas ning seetõttu oluline kõigile kodanikele, mitte ainult ettevõtjatele. Ettevõtluspädevus on rakendatav kõigis elusfäärides ja suunatud indiviidi isiklikule arengule, aktiivsele osalemisele ühiskonnas, tööturule sisenemisel palgatöötaja või iseendale tööandjana.

Ettevõtluspädevuse mudel:

tööturule sisenemisel palgatöötaja või is

Maatriksi komponent	Seos õppekavaga	Õppeaine
Arengu- uskumus	Teab, et keeleoskus on kõigil arendatav, oleneb harjutamisest ja sobivate võtete omandamisest (kuulab kaaslaste esinemisi, loeb kaaslaste kirjatöid, toob kaaslaste töödest välja endale meeldinud keelendid); Suhtub vigade tegemisse kui õppimise loomulikku osasse; ebaõnnestumiste puhul muudab strateegiat, otsib abi või suurendab pingutust või keskendumist (esialgu võib õpilane reklaami kirjutada või lugeda vastavalt oma oskustele, vead aitab leida ja parandada õpetaja); Teab, et pingutamise tulemusel arenevad keelealased oskused, ning et pingutama peavad ka parimad (kuulab kaaslaste esinemisi, märkab õnnestunud sõnakasutust, püüab seda	Eesti keel

	oma esitlustes, näiteks ametite tutvustus, kasutada).	
	Õpilane mõistab, et ilukirjandus on üks eneseväljendusviisidest ning hea keeleoskus ning kirjanduslik väljendusoskus on oluline elus hiljem paljude valdkondadega tegelemisel. Õpilane väärtustab kirjandust kui üht kultuuri olulist osa ning oskab leida endale huvi pakkuvat kirjandusteost.	Kirjandus
	Tahab/püüab lahendada enda jaoks keerukamaid ülesandeid; on enamasti lahendusi otsides püsiv.	Matemaatika
	Tahab/püüab esitada küsimusi enda jaoks keerukamate loodusnähtuste kohta; on enamasti lahendusi otsides püsiv.	Loodus-õpetus
	Mõistab, et füüsika õppimisel on oluline roll loodusteadusliku ja tehnoloogiaalase kirjaoskuse arendamisel. Mõistab, et loodusteadusliku meetodi rakendamine probleemide käsitlemisel eeldab ka keerukamate ja aeganõudvamate ülesannete lahendamist, seega tuleb harjutada püsivust erinevate lahenduste otsimisel. Tagasisidestatud kontrolltööde ja praktiliste tööde analüüsimisel õpib enda ja teiste vigadest.	Füüsika
	Lahendab enda jaoks keerukamaid ülesandeid kaardi ja IT praktilisel kasutamisel, looduse erinevate osade ning inimtegevuse ja majanduse vastastikuse mõju seostamisel. Teab, et kaarditundmise ja rakendamise oskus ja loodusnähtuste vaheliste seoste märkamine on arendatav ja igapäeva elus vajalik ning oleneb omandatud teadmistest ja harjutamisest. On püsiv oma eesmärgi poole liikumisel ja otsib erinevaid lahendusi, näiteks reisiplaneerimise ülesande lahendamisel, looduses orienteerumisel või loodusvarade säästvaks kasutamiseks, kogu maailmast tervikliku pildi omandamiseks. Õpib enda ja teiste vigadest, püüab saada paremaks, suhtub vigade tegemisse lahenduste otsimisel kui õppimise loomulikku osasse; Teab, et pingutamise tulemusel arenevad kaarditundmise, looduses ja tööelus toimetuleku oskused, ning et pingutama peavad ka parimad.	Geograafia
	Huvitub enda arengust ja teab, et järjekindla harjutamise ja treenimise tulemusena on tal võimalik oma võimeid arendada ükskõik millisel teda huvitaval alal. Teadvustab, et elutee kujunemisel on tähtsaim tegur enda tahe ja tegutsemine. Oskab ületada ettetulevaid raskusi enda arendamisel ja eesmärgi saavutamisel, väärtustab enesekasvatust ja kasutab enesekasvatuse võtteid. Oskab kasutada eneseanalüüsi ja õppida vigadest. Jälgib ja kirjeldab oma arengut. Saab aru enda võimete, teadmiste, oskuste arendamise mõjust tulevasele tööle ja tegevusalale. Oskab mõtestada ebaõnnetumist arengukohana. On suunatud oma oskuste ja teadmiste	

	osas arengule ja paremaks saamisele kaaslastega suhtlemisel ja suhete loomisel, tervislike eluviiside valikul ja riskikäitumise vältimisel. Õpib enda ja teiste vigadest.	
	Otsib lahendusi keerukamatele ühiskonnateemalistele väljakutsetele (demokraatia, õiglus, õigus ja vastutus, abivajajad, vabatahtlik töö, inimesevaheline erinevus, sallivus jm). Julgeb dilemmade lahendamisel jääda vähemusse ning on püsiv lahenduste leidmisel.	Ühiskonna-õpetus
	Teab, et muusikalist võimekust, loovust ja oskusi on võimalik arendada läbi järjekindla pingutust nõudva õppimise ja tegevuse tulemusel; Lahendab enda jaoks keerukamaid ülesandeid, soovib ennast proovile panna; julgeb muusikaga tegelemisel katsetada, eksida ja vigadest õppida; on erinevaid lahendusi otsides püsiv/järjekindel. Teab, et hea tulemuse nimel peavad pingutama ka parimad	Muusika
	Teab, et käsitööoskus on kõigil arendatav, oleneb harjutamisest ja sobivate võtete omandamisest. Suhtub vigade tegemisse käsitöös kui õppimise loomulikku osasse; ebaõnnestumiste puhul muudab strateegiat, otsib abi või suurendab pingutust või keskendumist. Teab, et pingutamise tulemusel arenevad käsitööalased oskused, ning et pingutama peavad ka parimad.	Käsitöö ja kodundus
	On võimeline lahendama ka enda jaoks keerukamaid tehnilisi ülesandeid; näitab üles püsivust esemete disainimisel ja nende valmistamistehnoloogiate otsimisel ja valimisel; oskab õppida enda ja teiste vigadest.	Tehnoloogia-õpetus
Autonoomne motivatsioon	Oskab konkreetset keeleoskust ja keelealast tegevust mõtestada ja väärtustada; mõistab (oskab põhjendada), miks keeleoskus on talle vajalik (reklaami lugemine ja sõnumi mõistmine); Valib, otsustab ja põhjendab oma keelelist valikut (õpetaja aitab teha jõukohaseid valikuid ja omandada vajalikud töövõtted), valitavad harjutused (reklaami või esitluse kirjutamine, kirjutatud reklaami või esitluse esitamine) on sellised, mis pakuvad pingutamise korral eduelamust ja rõõmu hakkamasaamisest.	Eesti keel
	Oskab ise end motiveerida teoseid lugema, kirjandust õppima, sest mõistab, et nende tegevustega kaasneb analüüsioskuse ja eneseväljenduse paranemine. Teoste analüüsi, nt tööelu, ettevõtluse ja karjäärivalikuga seotud tekstide abil, ning karakterite analüüsi abil õpib mõistma ümbritsevat ja iseend.	Kirjandus
	Oskab suunamisel või iseseisvalt põhjendada oma tegevuste väärtust ja olulisust, suudab püsida ka enda jaoks keerukate või igavate tegevuste ja ülesannete juures. Teab, kuidas lahendusteni jõuda.	Matemaatika
	Oskab suunamisel või iseseisvalt põhjendada oma tegevuste väärtust ja olulisust, suudab püsida ka enda	Loodus-õpetus

	jaoks keerukate või igavate tegevuste ja ülesannete juures (elusorganismide vaatlemine ja jälgimine). Suunamisel tunneb ära probleeme, kirjeldab neid ja otsib lahendusviise (ohud looduses), oskab küsida vajadusel abi.	
	Põhjab oma tegevuste väärtust, lähtudes enda lähematest ja kaugematest eesmärkidest Avatud praktiliste tööde korral valib etteantud katsevahendite ja mõteseadmete seast ning põhjab, miks on antud valik tema arvates sobivaim eesmärgi täitmiseks.	Füüsika
	Oskab konkreetset geograafiateadmist ja õpitegevust mõtestada ja väärtustada; mõistab (oskab põhjendada), miks looduse ja ühiskonna tundmine on talle vajalik praegu ja tulevikus.	Geograafia
	Oskab iseseisvalt oma motivatsiooni suunata, et jõuda oma valitud eesmärkideni elus ja saavutada õnnelik ja rahulolev elu, terved ja tugevad suhted ning tugev vaimne, füüsiline ja sotsiaalne tervis. Püsib enda jaoks raskete või igavate tegevuste ja ülesannete juures.	Inimese-õpetus
	Oskab suunamisel põhjendada oma tegevuste väärtust, lähtudes enda lähematest ja kaugematest eesmärkidest; Tänu sellele suudab enamasti püsida ka enda jaoks keerukate raskete ja või igavate tegevuste ja ülesannete juures.	Ühiskonna-õpetus
	Oskab iseseisvalt mõtestada muusikalise tegevuse vajalikkust; Oskab põhjendada ja väärtustada oma muusikalist tegevust, mille tulemusena peab seda oluliseks ja huvitavaks; Mõistab, miks on vajalik muusikalise kirjaoskuse omandamine, et jõuda musitseerides emotsioone pakkuva tulemuseni; Suudab püsida enda jaoks raskete või igavate ülesannete juures. Seab endale koostöös õpetajaga kaugemaid eesmärke muusikalises tegevuses ja mõistab, miks see on talle vajalik.	Muusika
	Oskab konkreetset käsitööoskust ja käsitöö alast tegevust mõtestada ja väärtustada; mõistab (oskab põhjendada), miks käsitööoskus on talle vajalik. Valib, otsustab ja põhjab oma valikut, millist eset ja kuidas teha (õpetaja aitab teha jõukohaseid valikuid ja omandada vajalikud töövõtted), valitavad tööd on sellised, mis pakuvad pingutamise korral eduelamust ja rõõmu hakkamasaamisest. Õpetajale: autonoomset motivatsiooni toetab õiglane ja motiveeriv tagasiside, läbipaistvad hindamiskriteeriumid.	Käsitöö ja kodundus
	Oskab iseseisvalt oma motivatsiooni tööprotsessis suunata: põhjab oma tegevuste väärtust, lähtudes enda lähematest ja kaugematest eesmärkidest; Suudab püsida enda jaoks raskete või keeruliste tegevuste ja ülesannete juures.	Tehnoloogia-õpetus
Meisterlikkusele	Tahab eesti keeles saada oma keelelistes oskustes ja	Eesti keel

suunatus	keelealastes teadmistes paremaks, märkab nii edusamme kui ka probleeme ja puudusi oma töödes, oskab neid sõnastada ja vajalikku abi küsida, kui ei suuda ise probleemi lahendada (reklaami või esitluse kirjutamine, kirjutatud reklaami või esitluse esitamine).	
	Väärtustab kirjanduse kui aine õppimist, mõistab, et tegu on ühe meie kultuuri olulise osaga ning et kirjanduse õppimisega kaasneb oskus ümbritsevat paremini mõista, analüüsida ning end paremini väljendada. Õpilane soovib oma analüüsi- ning väljendusoskust parandada, on valmis tervikteoseid lugema ning nende analüüsimisse, individuaalsetesse, paaris- ja rühmatöödesse panustama.	Kirjandus
	Välisel suunamisel tahab saada oma oskustes ja teadmistes paremaks. Oskab selgitada ülesande lahenduskäiku.	Matemaatika
	Välisel suunamisel tahab saada oma oskustes ja teadmistes paremaks (trükitud ja interaktiivsete kaartide kasutamise ja orienteerumisoskuse arendamine).	Loodus-õpetus
	Tahab saada oma füüsika keele rakendamise oskustes ja füüsika alastes teadmistes paremaks, märkab nii edusamme kui ka probleeme ja puudusi oma töödes, oskab neid sõnastada ja vajalikku abi küsida, kui ei suuda ise probleemi lahendada.	Füüsika
	Tahab saada geograafia alastes teadmistes paremaks, märkab nii edusamme kui ka probleeme ja puudusi oma töödes, oskab neid sõnastada ja vajalikku abi küsida, kui ei suuda ise probleemi lahendada.	Geograafia
	Tahab oma oskustes ja teadmistes areneda ja paremaks saada. Seab eesmärgi ja teeb plaane eesmärgini jõudmiseks. Põhjustab oma tegevuste vajalikkust ja väärtust, lähtudes enda lähematest ja kaugematest eesmärkidest. Teab, millised on tema tugevamad ja nõrgemad küljed. Teab, milliseid enesekasvatuse võtteid kasutada taksituste ületamiseks. Oskab mõtestada ebaõnnestumist arengukohana. Kasutab olukorrale kohaseid viise (nt ennast toetavaid mõtteid) nendega toimetulekuks.	Inimese-õpetus
	Välisel suunamisel tahab saada oma oskustes ja teadmistes paremaks.	Ühiskonna-õpetus
	Seab muusikas endale saavutuseesmärgi, mis on suunatud paremaks saamisele. Tahab õpitut paremini mõista, teadmisi ja oskusi laulude ja pillilugude esitamisel rakendada. Oskab õpetaja abiga muusikat võimalikult hea tasemel esitada ja kuulata, seda paremini mõista lähtuvalt omandatud muusikalisest kirjaoskusest ja teadmistest.	Muusika
Tahab saada oma käsitööoskustes ja käsitöö alastes teadmistes paremaks, märkab nii edusamme kui ka probleeme ja puudusi oma töödes, oskab neid sõnastada ja vajalikku abi küsida, kui ei suuda ise probleemi	Käsitöö ja kodundus	

	lahendada.	
	Omab hoiakut saada oma tööskestes ja ainealastes teadmistes paremaks, märkab nii edusamme kui ka probleeme ja puudusi oma töödes, oskab iseseisvalt neid sõnastada ja lahendada.	Tehnoloogia-õpetus
Emotsioonidega toimetulek	Teadvustab oma emotsioone; kasutab kohaseid viise nendega toimetulekuks; oskab küsida abi ja abistada kaaslasi.	Eesti keel
	Õpilane oskab nii tegelasi, nende käitumist ja emotsioone analüüsida kui enda emotsioone tunnetada ja kontrollida. Kaaslaste töödele hinnangu andmine ning enda tööle tagasiside saamine õpetab adekvaatset ja põhjendatud hinnangut andma ja ise tagasisidega toime tulema.	Kirjandus
	Teadvustab oma emotsioone; kasutab kohaseid viise nendega toimetulekuks; oskab küsida abi ja abistada kaaslasi.	Matemaatika
	Märkab nähtuste vahelisi seoseid ja juhendamisel edastab vaatlusinfo erinevaid viise või lahendusi kasutades. Juhendamisel oskab otsida, märkab ja tõlgendab sotsiaalset infot ja oskab sobivalt reageerida; oskab tõlgendada teiste emotsioone; teha suhtlemisel teiste käitumisele kohaseid omistusi. Teadvustab oma emotsioone; kasutab kohaseid viise nendega toimetulekuks; oskab küsida abi. Kujunev oskus eristada tavakogemusel põhinevat ja teaduslikku teadmist (nt kuulujutu, legendi ja tegelike sündmuste eristamine).	Loodus-õpetus
	Mõistab, et füüsikas pole olemas valesid küsimusi Arutlusülesannete lahendamisel mõistab kaasõpilaste vaatenurki ja väljendab kohasel viisil empaatiat Tõlgendab negatiivset emotsiooni tekitavat olukorda (lohaku- või tähelepanuvead kirjalikes töödes, pettumus saadud hindest) võimalusena sellest midagi õppida Väljendab kohaselt positiivseid emotsioone, nt ei kiitle teiste ees oma hästi väljatulnud tööga, analüüsib edusituatsioone emotsioone kõrvale jättes (miks mul läks hästi, mis aitas edu saavutada).	Füüsika
	Tõlgendab halba emotsiooni tekitavat olukorda (nt oskuste vähesuse tõttu tekkinud vead digitaalse õppematerjali asutamisel, pettumus saadud hindest) võimalusena sellest midagi õppida (mida ma saan sellest õppida ja mida ma edasi teen). Väljendab kohaselt positiivseid emotsioone, nt ei kiitle teiste ees oma hästi väljatulnud tööga, analüüsib edu emotsioone kõrvale jättes (miks mul läks hästi, mis aitas edu saavutada).	Geograafia
	Tunneb ära oma emotsioonid, vajadusel reguleerib neid ning oskab teiste tundeid mõista ja empaatiat väljendada. Oskab kasutada lihtsamaid emotsioone reguleerivaid võtteid konflikti- ja stressiolukorras. Oskab tõlgendada teiste emotsioone. Teadvustab oma emotsioone edu ja ebaedu korral eesmärkideni jõudmise õppimisel, kasutab	Inimese-õpetus

	<p>olukorrale kohaseid viise nendega toimetulekuks. Valib konteksti sobiva suhtlemisregistri kiusamise ja vägivalda korral, riskikäitumise situatsioonidest hoidumiseks. Oskab oma emotsioone ära tunda kiindumussuhete loomisel ja hoidmisel, stressi- ja kriisiolukordades. Oskab tõlgendada teiste emotsioone ka suhtlemisel veebis, ja telefonis. Oskab küsida abi enda ja teiste jaoks emotsionaalselt keerulistes olukordades.</p>	
	<p>Täiskasvanu suunamisel: Märkab ja nimetab enda ja teiste emotsioone. Oskab eakohaselt oma emotsioone reguleerida. Mõistab teiste vaatenurka ja väljendab empaatiat. Oskab küsida abi enda jaoks emotsionaalselt keerulises olukorras; Tõlgendab nii enda kui teiste ebaedu õppimismomendina.</p>	Ühiskonnaõpetus
	<p>Oskab eakohaselt oma emotsioone ära tunda ja vajadusel reguleerida. Oluline on muusikat esitades oma emotsioone vastavalt olukorrale väljendada. (Näiteks esinemistel koolikaaslaste ees on tähtis saada üle üleliigsest pabistamisest, närveerimisest. Annab endale aru, et muusika esitamisel on vajalik väljendada oma emotsioone lähtuvalt teose sisust ja meeleolust). Oskab hinnata ka kaasõpilaste esinemist ja väljendatavaid emotsioone, nende tundemailma. Täiskasvanu suunamisel: oskab reguleerida oma emotsioone klassitunnis igas olukorras (ka juhul, kui miski ei õnnestu) ja mõistab teiste tundeid, väljendab empaatiat.</p>	Muusika
	<p>Tõlgendab halba emotsiooni tekitavat olukorda (nt kui kudumistöös tekkib viga, pettumus saadud hindest) võimalusena sellest midagi õppida (mida ma saan sellest õppida ja mida ma edasi teen). Väljendab kohaselt positiivseid emotsioone, nt ei kiitle teiste ees oma hästi väljatulnud tööga, analüüsib edusituatsioone emotsioone kõrvale jättes (miks mul läks hästi, mis aitas edu saavutada).</p>	Käsitöö ja kodundus
	<p>Märkab enda ja teiste emotsioone ning oskab neid ära tunda. Oskab oma halba emotsiooni tekkinud olukorras eakohaselt ohjata ja nendest üle saada. On suuteline võtma tööprotsessi kordamist normaalse õppeprotsessina. Oskab küsida abi emotsionaalselt keeruliste olukordade lahendamiseks.</p>	Tehnoloogiaõpetus
Metatunnetus	<p>Eesti keelega seotud ülesannet sooritama asudes mõtleb, kuidas seda teostab ja milliseid oskusi selleks vaja on; tegevuse ajal hindab, kuidas liigub oma eesmärgi suunas ja vajadusel teeb oma tegevustes muudatusi; hindab lõpptulemust (kuidas mul läks) ja õppimise tulemusel toimunud arengut.</p>	Eesti keel
	<p>Õpilane mõtleb ülesannet täitma asudes ja seda täites oma tööle, selle eesmärgile ja potentsiaalsele lahenduskäigule. Eesmärgiga oma väljendus- ja analüüsioskust parandada on ta valmis analüüsima tegevuskäiku ning vajadusel</p>	Kirjandus

	eesmärke ümber seadma (nt tekstilooime ja loovkirjutamise ülesanded, projektitööd, ettekannete ja esitluste ettevalmistamine).	
	Mõtleb probleeme lahendades ka sellele, kuidas ta seda lahendab; kirjeldab ja võrdleb oma ja/või kaaslaste lahendusviisi. Kirjeldab oma arengut.	Matemaatika
	Mõtleb probleeme lahendades ka sellele, kuidas ta seda lahendab; kirjeldab oma arengut. Oskab abi kutsuda.	Loodus-õpetus
	Mõtleb erinevates olukordades (nt uurimistööd tehes, probleeme lahendades) lahenduse leidmise protsessile ja iseenda mõtlemisele, vajadusel korrigeerib oma lähenemisviisi või lahenduskäiku; jälgib ja kirjeldab oma arengut.	Füüsika
	Geograafia ülesannet sooritama asudes mõtleb, kuidas ta seda teostab ja milliseid oskusi selleks vaja on; Tegevuse ajal hindab, kuidas ta liigub oma eesmärgi suunas ja vajadusel teeb oma tegevustes muudatusi; Hindab lõpptulemust (kuidas mul läks) ja õppimise tulemusel toimunud arengut.	Geograafia
	Oskab jälgida oma mõtlemist ja tegutsemist erinevates olukordades (riskikäitumine, konfliktsituatsioonid, õigete valikute tegemine) ning suudab vajadusel mõtlemis- või tegutsemisstrateegiaid muuta. Oskab ennast ja oma käitumist analüüsida ning arutleda õnnestumiste ja ebaõnnestumiste üle. Jälgib ja kirjeldab enda arengut. Mõtleb grupis lahenduse või konsensusse leidmise protsessile ja iseenda mõtlemisele, vajadusel korrigeerib oma lähenemisviisi või lahenduskäiku. Mõtleb, kas ja kuidas reguleerida oma mõtlemisviisi tervise kui heaoluseisundi saavutamiseks. Kasutab enesekasvatuse võtteid, et suunata end positiivsele mõtlemisele. Kriitilise mõtlemise oskus – otsustab ise, mis on väär ja mis on õige.	Inimese-õpetus
	Täiskasvanu suunamisel mõtleb lahenduskäigule ja tegevusplaanile tuttavates olukordades (nt raha kasutamisel, ettevõtluslaada osalemisel), hindab enda sooritust, vajadusel teeb muudatusi; kirjeldab oma hetkeolukorda ja õppimise tulemusel toimunud arengut, arutleb õnnestumiste ja ebaõnnestumiste põhjuste üle erinevaid olusid (nt aeg, suhted, motivatsioon) arvesse võttes.	Ühiskonna-õpetus
	Oskab jälgida oma mõtlemist ja tegutsemist ning suudab oma tegutsemisstrateegiaid suunata. Õpetaja suunamisel mõtleb oma tegevusplaanide üle, oskab arutleda oma õnnestumiste ja ebaõnnestumiste põhjuste üle, vajadusel korrigeerib oma lähenemisviisi (nt loovtöö planeerimisel, referaadi koostamisel, muusikaliseks projektiks valmistumisel jm). Hindab enda sooritust, õppimise tulemusel toimunud arengut (nt laulu või pilliloo esitamisel).	Muusika

	Käsitööga seotud ülesannet sooritama asudes mõtleb, kuidas ta seda teostab ja milliseid oskusi selleks vaja on; tegevuse ajal hindab, kuidas ta liigub oma eesmärgi suunas ja vajadusel teeb oma tegevustes muudatusi; hindab lõpptulemust (kuidas mul läks) ja õppimise tulemusel toimunud arengut.	Käsitöö ja kodundus
	Praktilist tööd sooritama asudes mõtleb, kuidas ta seda teostab; tegevuse ajal hindab, kuidas ta liigub oma eesmärgi suunas ja vajadusel peatab tegevuse ja viib sisse korrektuuri; hindab lõpptulemust (kuidas mul läks).	Tehnoloogia-õpetus
Loovus	Oskab tegutseda olukordades, kus on vaja pakkuda mitmeid erinevaid lahendusi (sh uudseid), kui ka olukordades, kus vaja töötada ühe optimaalse lahenduse leidmiseks (nt kuidas koostada mõistekaarti oma idee selgitamiseks).	Eesti keel
	Õpilane läheneb probleemidele ja tunniülesannetele loovalt, väljendab end vabalt erinevates ilukirjanduslikes žanrites, aga ka teistest tekstiliikides. Oluline on käsitletavate kirjandusteoste seostamine igapäevase elu ja ühiskonna nähtustega ja enda eluga, enda suhestumine loetuga. Õpilane ei karda pakkuda probleemidele uudseid, loovaid lahendusi.	Kirjandus
	Märkab nähtuste vahelisi seoseid ja erinevaid seostamise aluseid. Otsib erinevaid viise probleemi lahendamiseks.	Matemaatika
	Märkab nähtuste vahelisi seoseid, suudab plaani või kaardi abil leitud infot looduses ette kujutada. Suundub kaarte või teekondi otsima digikeskkonda.	Loodus-õpetus
	Teab, et füüsikud kasutavad uute teadmiste saamiseks loodusteaduslikku uurimismeetodit. Eristab tavakogemusel põhinevat ja teaduslikku teadmist. Oskab katseseadmeid ja –vahendeid vastavalt olukorrale disainida. Püüab arendamiseks oma loovust, sama probleemi lahendamisel lähtuda erinevatest mudelitest (nt mehaanika ülesandeid saab lahendada, lähtudes Newtoni seadustest või lähtudes energia jäävusest). Osaleb õpilasleiuatjate konkurssidel.	Füüsika
	Oskab pakkuda mitmeid erinevaid lahendusi tegutsemiseks mitmesugustes olukordades (nt inimtegevuse mõju vähendamiseks loodusele, kuidas leida lühim teekond kaardil või looduses liikumisel ühest punktist teise jne); Sobitab eri valdkondade teadmisi loodusnähtuste ja majanduse mõistmiseks ning põhjendab terviku olulisust (nt ökosüsteemid, ühe riigi ja Euroopa majandus).	Geograafia
	Oskab tegutseda olukordades, kus on vaja pakkuda erinevaid lahendusi (ajurünnakud, väitlemine, digivahendite kasutamine üleseannete täitmisel, rollimängud jne). Oskab leida nähtuste, teadmiste ja ideede vahel seoseid ja sarnasusi rühmatööde tegemisel, esseede kirjutamisel, rollimängudes jne.	Inimese-õpetus

	Leiab nähtuste vahelisi seoseid ja erinevaid seostamise aluseid. Sobitab erinevaid teadmisi ja pakub mitmeid lahendusviise.	Ühiskonna-õpetus
	Oskab leida nähtuste, teadmiste ja ideede vahel seoseid ja sarnasusi; genereerida ideid ja lahendusi; kombineerida eri valdkondade teadmisi ja põhjendada tekkiva terviku kasulikkust. (Nt rakendab teadmisi emakeelest, muusikateose loomisel kasutab digivahendeid jm). Omab eelteadmisi ja oskusi, mille pinnalt loovust rakendada. (muusikaline kirjaoskus, muusikaline oskussõnavara jne) Pakub välja teistele ootamatuid ja uudseid lahendusi (Nt omaloomingulise rütmilise kaasmängu, rütmikaanoni, laulu, pilliloo loomisel).	Muusika
	Oskab tegutseda olukordades, kus on vaja pakkuda mitmeid erinevaid lahendusi (sh uudseid), kui ka olukordades, kus vaja töötada ühe optimaalse lahenduse leidmiseks (nt kuidas säästlikult materjale kasutada).	Käsitöö ja kodundus
	Oskab probleemolukordades välja pakkuda mitmeid erinevaid lahendusi ja neid hinnata; Oskab luua seoseid erinevate teadmiste kasutamiseks tööprotsessis.	Tehnoloogia-õpetus
Probleemi-lahendus	Tunneb ära ja määratleb probleemi (nt jänesel on pojad ja neile on vaja leida uued kodud), mõtleb välja erinevaid lahendusi (nt teha reklaam ajalehte või loomahuviliste veebilehele), valib sobiva lahenduse, lahendab ja hindab tulemust.	Eesti keel
	Õpilane märkab teoseid analüüsidest seoseid teoses kujutatud ja igapäevaelu vahel, tajub probleemide paljusust ühiskonnas ning igapäevase rolli olulisust nende lahendamisel, märkama arvamuste, inimtüüpide ning lahendusviiside paljusust, õpetab probleemi leidma ja sõnastama, selle põhjuseid leidma, tegelasi ja arvamusi analüüsima, oma arvamust avaldama ja selle eest seisma.	Kirjandus
	Suunamisel tunneb ära probleeme, kirjeldab neid ja otsib lahendusviise. Püüab mõista enda lahenduskäigust erinevat lahenduseni jõudmist.	Matemaatika
	Suunamisel tunneb ära probleeme, kirjeldab neid ja otsib lahendusviise. Oskab esitada küsimusi, mis aitavad probleemi lahenduseni jõuda.	Loodus-õpetus
	Suunamisel tunneb ära halvasti defineeritud probleeme, oskab neid määratleda ja lahendusviise pakkuda. Suunamisel hindab saadud arvuliste vastuste õigsust ja selgitab lahenduse sobivust ning lahenduskäiku	Füüsika
	Märkab ainete vahelisi seoseid, otsib ja leiab erinevaid viise kaardi kasutamiseks, kombineerib teistes ainetes omandatud teadmisi loodusnähtuste kirjeldamiseks ja põhjendab nende kasulikkust igapäevaelus. Seostab õpitut ja kannab teadmisi üle ühest valdkonnast teise. Näiteks: otsib ja leiab erinevaid seoseid geoloogia ja pinnamoe vahel, arutleb, kuidas mõjutab pinnamood inimeste elu ja tegevust ning kuidas võivad pinnavormid aja jooksul	Geograafia

	muutuda; oskab pakkuda lahendusi looduslikele ja inimtekkelistele probleemidele; kombineerib loodusvaldkonna ja ajaloo teadmisi; võtab arvesse erinevaid asjaolusid rühvaste elutingimuste ja traditsioonide mõistmiseks.	
	Oskab hinnata lõpptulemust rühmas konsensuse või kompromissi leidmisel ja selgitada lahenduskäiku ning erinevate lahenduste kohasust. Teab, mida soovib saavutada ja valib sobiva käitumisviisi riskikäitumise vältimisel ja tervisealaste teadmiste ja oskuste kasutamisel. Otsib ja leiab viise oma vaimsete, füüsiliste ja sotsiaalsete terviseprobleemide lahendamiseks. Lahendab iseseisvalt jõukohaseid probleeme. Vajaduse korral otsib abi probleemi lahendamiseks.	Inimese-õpetus
	Tunneb iseseisvalt ära ja sõnastab probleeme, arutleb põhjuste üle isikliku kogemuse põhjal ja pakub/võrdleb probleemide lahendamiseks lihtsamaid viise. Õpetaja suunamisel selgitab lahenduskäiku, sh enda võimalusi ning hindab lahenduse tulemuslikkust ja sobivust. Lahendab iseseisvalt jõukohaseid probleeme.	Ühiskonna-õpetus
	Tunneb õpetaja suunamisel ära halvasti defineeritud probleeme. Arutleb iseseisvalt probleemi põhjuste üle, arutleb isikliku kogemuse põhjal põhjuste üle; pakub probleemide lahendamiseks lahenduskäike. (Nt õpilane valis esitamiseks liiga suure ulatusega ja keerulise laulu või ka üle jõu osutunud instrumentaalmuusika pala). Õpetaja suunamisel selgitab lahenduskäiku ja pakub probleemi lahendamiseks lihtsamaid viise (s.t. õpetaja suunamisel valib õppimiseks lihtsama laulu).	Muusika
	Tunneb ära ja määratleb probleemi (nt arvestasin materjali kulu vähem või rohkem, on mingi materjali suhtes allergiline), mõtleb välja erinevaid lahendusi (nt teha kampsuni asemel vest, valida allergikule sobiv lõng), valib sobiva lahenduse, lahendab ja hindab tulemust.	Käsitöö ja kodundus
	Tunneb ära ja määratleb probleemi (nt arvestasin materjali kulu valesti), mõtleb välja erinevaid lahendusi (nt mõõta uus materjal), valib sobiva lahenduse, viib selle ellu ja hindab tulemust.	Tehnoloogia-õpetus
Planeerimine	Mõtleb ette läbi tegevused (isiklikud tegevused, juhendamise vajaduse), ressursikulu (aeg, materjalid, oskused, raha) ja töövõtted ning vahendid.	Eesti keel
	Õpilane oskab oma tegevuse eesmärgi sõnastada ja fookuseerida ning eesmärgist ja ressurssidest lähtuvalt tegevusi planeerida (nt luulekava ettevalmistamine, ettekande, lühiuurimuse, rühmatöö planeerimine ja esitamine, väitluse läbiviimine). Vajadusel õpilane korrigeerib plaane ja muudab tegevusi.	Kirjandus
	Juhendamisel kavandab ja järjestab tegevusi lihtsama eesmärgi saavutamiseks, planeerib selleks aega ja vahendeid. Mõistab ja teab, millises järjekorras tuleb	Matemaatika

	tehted sooritada õige vastuse saamiseks.	
	Juhendamisel kavandab ja järjestab tegevusi lihtsama eesmärgi saavutamiseks, planeerib selleks aega ja oskab valida töövahendeid. Tahab/püüab lahendada enda jaoks keerukamaid ülesandeid; on enamasti lahendusi otsides püsiv (mõõtmise, sobivate töövahendite valimine, tulemuste esitlemine).	Loodus-õpetus
	Seab eesmärgi ning planeerib eesmärki saavutamise aega, tegevusi ja vahendeid praktiliste tööde sooritamisel. Põhjustab tegevuste järjestust, vajadusel muudab plaane paindlikult.	Füüsika
	Oskab püstitada lähemaid ja kaugemaid eesmärgi oma elutee kujundamisel ja planeerida eesmärki elluviimiseks tegevusi. Oskab suurema eesmärgi saavutamiseks reastada väiksemad vaheetapid, planeerida aega ja vajadusel plaane korrigeerida. Oskab kirjeldada ka erinevate gruppide ühiseid eesmärgi ning enda tegevust ühise eesmärgi saavutamiseks. Oskab püstitada eesmärgi oma tervise seisundi parandamiseks ja planeerida nende eesmärki elluviimiseks tegevusi (toitumine, liikumine, trennipäevik).	Inimese-õpetus
	Juhendamisel kavandab ja järjestab tegevusi eesmärgi saavutamiseks, planeerib eesmärgipäraselt kohta, aega ja vahendeid, sh raha. Põhjustab tegevuste järjestust.	Ühiskonna-õpetus
	Planeerib koos juhendajaga eesmärgipäraselt kohta, aega ja vahendeid (nt praktilise loovtöö planeerimine või millal käia kontserdil ja millal kirjutada sellest valmis elamusjutt). Seab kaugemaid eesmärgi ja kavandab nende poole liikumist.	Muusika
	Mõtleb ette läbi tegevuste, ressursikulu ja ohutud töövõtted: materjali valiku ja kulu, tööks kuluva aja ja oskused, juhendamise vajaduse, raha, töövahendid jm.	Käsitöö ja kodundus
	Oskab iseseisvalt planeerida tegevusi, ressursikulu ja ohutuid töövõtteid: materjali valik ja kulu, tööks kuluva aeg ja oskused, juhendamise vajadus, raha, töövahendid jm.	Tehnoloogia-õpetus
Teadus-mõisteline mõtlemine	Arutleb eesti keele osa üle majanduses (erinevad tõlketööd), jälgides sh keskkonnasäästu (teavituskampaaniad), kvaliteedi (teabematerjalid), ning töökohtade (erinevad ametid, kus kõrgharidusel eesti keele oskus on oluline) loomise aspekte.	Eesti keel
	Õpilane oskab luua seoseid eri ajastute kirjanduse ja nüüdisaja vahel, teose probleemide ja ühiskondlike probleemide vahel, teooria ja praktika vahel. Õpilane otsib probleemist lähtuvalt parimat viisi selle lahendamiseks, sidudes õpitut oma teadmise ja kogemusega.	Kirjandus
	Kujunev oskus eristada tavakogemusel põhinevat ja teaduslikku teadmist. Teab vanaaegseid ja kaasaegseid mõõtühikuid ja saab aru, miks nende kasutamine oluline on.	Matemaatika

	Kujunev oskus eristada tavakogemusel põhinevat ja teaduslikku teadmist. Oskab vahet teha ilukirjanduslikul ja teaduslikul tekstil internetist ja trükikirjandusest looduse kohta infot otsides.	Loodus-õpetus
	Märkab loodusnähtuste vahelisi seoseid ja erinevaid seostamise aluseid Mõistab, et teadusliku teadmise õigsus sõltub selle õiges kontekstis kasutamisest Mõistab, et kõikide probleemide lahendamiseks ei sobi ratsionaalset mõtlemist eeldavad meetodid.	Füüsika
	Oskab kaartidelt leida vajalikku infot, nende põhjal luua seoseid ja rakendada seda igapäevaelus esinevates olukordades. Näiteks digikaartide info kasutamise oskus teistes õppeainetes. Looduse, ajaloo ja majanduse seoste ja mõju mõistmine erinevates kultuurides Mõistab keskkonnasäästu, kvaliteedi, automatiseerimise ning töökohtade loomise aspekte majanduses.	Geograafia
	Eristab tavakogemusel põhinevat ja teaduslikku teadmist tervisevaldkonnas ja erinevate teabeallikate usaldusvärsuse hindamisel. Seostab õpitud ja oskab kasutada teadmisi suhtlussituatsioonides grupitöodes (konsensuse ja kompromissi leidmisel, suhete alustamisel ja hoidmisel, konfliktisituatsioonides, stressiolukordades jne.).	Inimese-õpetus
	Eristab tavakogemusel põhinevat ja teaduslikku teadmist ettevõtluse ja ettevõtlikkuse kontekstis. Õpetaja suunamisel analüüsib, millal on kumbagi neist kohane kasutada. Seostab õpitud ja kannab teadmisi üle ühest valdkonnast teise.	Ühiskonna-õpetus
	Eristab tavakogemusel põhinevat ja teaduslikku teadmist. Seostab õpitud ja kannab teadmisi ühest valdkonnast teise. (Nt Ettevõtlikkuse ja ettevõtluse kontekstis on teadlik muusikatööstuse rollist majanduses. Tunnetab muusikaajaloos muusikastiilide seoseid ühiskonnas toimivate protsessidega. Õpetaja suunamisel kuulab erinevatel aegadel ja erinevate rahvaste kultuuris loodud muusikat ning lähtuvalt helikeelest on valmis selle üle arutlema).	Muusika
	Arutleb käsitöö kui tootmisvormi osa üle majanduses, sh keskkonnasäästu, kvaliteedi, automatiseerimise ning töökohtade loomise aspekte.	Käsitöö ja kodundus
	Oskab eristada kogemust ning õppeaines õpitud teadmist; Oskab õpetaja abiga siduda enda kogemust õpitud teadmistega ning neid tööprotsessis rakendada. Näiteks õpib üha enam kasutama üldtehnilist sõnavara.	Tehnoloogia-õpetus
Eetika ja väärtuspõhisus	Märkab enda ümber head eesti keele kasutamist, pakub välja võimalusi keelesõbralikeks lahendusteks; Teeb tarbimisel teadlikke valikuid (loeb tooteinformatsiooni, kasutab tooteid keskkonnasäästlikult); Saab aru, mida autorikaitse tähendab ja teadvustab autorikaitse olulisust.	Eesti keel
	Analüüside, uurimuslike tööde, omaloominguliste	Kirjandus

	tekstide ja loovkirjutamisega õpitakse mõistma eri aegade väärtusi, end väljendama erinevate tekstiliikide abil, kujundatakse kõlbelisi, eetilisi ja emotsionaalseid väärtusi ning kultuuri mõistmist ilukirjandustekstide kaudu.	
	Teab kokkuleppeid ühiskonna ning keskkonna jätkusuutlikkuse tagamiseks ja järgib neid. Suunamisel pöörab tähelepanu looduskeskkonnas ja ühiskonnas kerkivatele probleemidele ja on huvitatud nende üle arutlemisest. Tegutsedes pöörab tähelepanu teiste olendite ja keskkonna heaolule.	Matemaatika
	Teab kokkuleppeid ühiskonna ning keskkonna jätkusuutlikkuse tagamiseks ja järgib neid. Suunamisel pöörab tähelepanu looduskeskkonnas ja ühiskonnas kerkivatele probleemidele ja on huvitatud nende üle arutlemisest. Tegutsedes pöörab tähelepanu teiste olendite ja keskkonna heaolule.	Loodus-õpetus
	Mõistab kokkulepitud seadusi ja väärtusi ühiskonna ning looduskeskkonna jätkusuutlikkuse tagamiseks ja teeb tarbimisel teadlikke valikuid (elektri- ja soojusenergia säästev kasutamine, mürareostuse vähendamine) Mõistab roheline energia tootmise laiendamise vajalikkust Tegutseb teadliku ja aktiivse kodanikuna looduskeskkonnas ja ühiskonnas ettetulevate probleemide ennetamisel ja lahendamisel (kasutab katsevahendeid säästlikult, analüüsib hõõgpirnide ja valgusdioodlampide energiakulu) Mõistab füüsika kui baasteaduse rolli looduskeskkonnas toimuvate muutuste jälgimisel Erinevaid teabekeskondi uurimuslike tööde jaoks info kogumiseks ja andmete saamiseks kasutamisel järgib eetika reegleid (isikuandmed, viitamine allikatele).	Füüsika
	Mõistab loodust säästva käitumise ja keskkonnasõbraliku tootmise tähtsust keskkonna jätkusuutlikkuse tagamiseks. Märkab enda ümber säästlikku ja vähemsäästlikku ressursikasutust ja tarbimist, nt jäätmete sorteerimine, taas- ja säästlik kasutus, pakub välja võimalusi keskkonnasõbralikeks lahendusteks. Teeb tarbimisel teadlikke valikuid, nt kasutab keskkonnasäästlikult toodetud ja vastupidavaid materjale, ausa kaubanduse printsiipe järgivaid ja tervislikke tooteid. Saab aru, mida tähendab autorikaitse ja kaubamärk. Tegutseb teadliku ja aktiivse kodanikuna, oskab käituda ohu korral ja mõistab abi vajadust looduskatastroofide puhul. Mõistab erinevates loodusoludes kujunenud kultuuride väärtusi, mõistab ka, et erinevates kultuurides kehtivad seal kokkulepitud seadused ja väärtused ühiskonna ning keskkonna jätkusuutlikkuse tagamiseks.	Geograafia
	Mõistab kokkulepitud norme, seadusi ja väärtusi ühiskonna ning keskkonna jätkusuutlikkuse tagamiseks ja järgib neid. Mõistab normide ja reeglite vajalikkust, teab alaealisi puudutavaid õigusi ja kohustusi ning täidab neid	Inimese-õpetus

	(koolikohustus, riskikäitumine, kiusamine ja vägivald, seksuaalkasvatuse teemad jne). Teab alaealisi puudutavat tööseadusandlust. Väärtustab inimeste vanuselist, kultuurilist erinevust, üksteise aitamist ja koostööd. Tegutseb teadliku kodanikuna ühiskonnas ettetulevate tervisealaste probleemide ennetamisel ja lahendamisel. Oskab ja tahab olla seaduskuulekas ning arutleda ühiskonnas kokkulepitud reeglite üle. Vastutab enda otsuste ja tegevuse eest.	
	Mõistab seaduste ja kokkulepitud väärtuste vajalikkust ühiskonna ning keskkonna jätkusuutlikkuse tagamiseks ja järgib neid. Mõistab, kuidas kokkulepped kujunevad, on valmis neid sõlmima. Märkab ja arutleb probleemide ja väärtuste üle ühiskonnas ja looduskeskkonnas. Tegutsedes pöörab tähelepanu teiste olendite ja keskkonna heaolule.	Ühiskonna-õpetus
	Mõistab kokkulepitud seadusi ja väärtusi ühiskonna ning keskkonna jätkusuutlikkuse tagamiseks ja järgib neid. Oskab tegutseda teisi arvestavalt ja keskkonda väärtustavalt, pidades oluliseks õiglust, ausust, hoolivust. Nt teab, et meie ümbritsevat keskkonda ei risustata tervist kahjustava müraga. Järgib mõtet: „Muusika algab vaikusest“. Mõistab lubaduste andmisel nende täitmise kohustust. Oskab hinnata oma tegevuse mõju ja tagajärgi. Mõistab, et jätkusuutlikkus on ülimuslik ettevõtlikkuse suhtes (nt laulupidude protsess ja nende jätkusuutlikkus).	Muusika
	Märkab enda ümber säästlikke ja vähemsäästlikke lahendusi, nt jäätmete sorteerimine, taas- ja säästlik kasutus, pakub välja võimalusi keskkonnasõbralikeks lahendusteks. Teeb tarbimisel teadlikke valikuid, nt kasutab keskkonnasäästlikult toodetud ja vastupidavaid materjale, ausa kaubanduse printsiipe järgivaid tooteid. Saab aru, mida autorikaitse tähendab ja teadvustab autorikaitse olulisust.	Käsitöö ja kodundus
	Mõistab kokkulepitud seadusi ja väärtusi keskkonna jätkusuutlikkuse tagamiseks ja järgib neid. Valib ja kasutab oma töös materjale keskkonna jätkusuutlikust silmas pidades. Tegutseb jätkusuutlikkust arvestavalt ning saab aru, et jätkusuutlikkuse põhimõte on majanduse ja ettevõtluse suhtes ülim. Tegutsedes pöörab tähelepanu enda ja teiste ohutusele ja keskkonna heaolule.	Tehnoloogia-õpetus
Algatamine ja kaasamine	Algatab tegevusi ja pakub välja erinevaid ideid ühistegevusteks, teisi õpilasi kaasates ning kokkuleppeid sõlmides (laada korraldamine, ühisel eesmärgil raha kasutamine, lihtsa mängu loomine).	Eesti keel
	Töö eripalgeliste tekstidega õpetab märkama arvamuste, inimtüüpide ning lahendusviiside paljusust. Õpilane on valmis tegema ettepanekuid, algatama tegevusi, otsima lahendusi olukordadele ning teisi oma tegevustesse kaasama. Hea viis selle arendamiseks on rühmatööde abil	Kirjandus

	teoste, sealse probleemistiku ning karakterite probleemide analüüsimine.	
	Teeb ettepanekuid ja näitab üles aktiivsust. Kaasab tegevustesse teisi, kasutab mõõtmisel, aja võtmisel, info otsimisel jm kaaslaste abi.	Matemaatika
	Teeb ettepanekuid ja näitab üles aktiivsust erinevate teekondade valikul orienteerumisel või uurimistöodel (taimede kasvatamine, komposteerimine). Kaasab tegevustesse teisi.	Loodus-õpetus
	Rühmatöodes ja klasside vahelistes uurimuslikes projektides teeb ettepanekuid, algatab tegevusi ja näitab üles osalusaktiivsust. Rühmatööna tehtavates praktilistes töodes oskab aega jälgida ajaplaani muuta	Füüsika
	Algatab tegevusi ja pakub välja erinevaid ideid ühistegevusteks (õppekäigu, matka, klassiekskursiooni planeerimisel), Kaasab teisi õpilasi, arvestab nende huvide ja soovidega ühisele eesmärgile jõudmiseks.	Geograafia
	Teeb ettepanekuid ja algatab tegevusi loovtööde ja projektipäevade raames noorte riskikäitumise teemadel ja terviseteadlikkuse tõstmiseks, koolis või ühiskonnas ettetulevate tervisealaste probleemide ennetamisel ja lahendamisel (teeb ettepanekuid spordi- ja tervisepäevade tegevusteks jne). Teeb ettepanekuid karjääri- ja ametite päevade läbiviimiseks, vilistlaste ja lapsevanemate kutsumiseks tundidesse. Kaasab tegevustesse teisi. Juhendamisel jagab rolle vastavalt kaaslaste huvidele, soovidele ja tegevuse eesmärkidele. Väärtustab kaaslaste erinevusi.	Inimese-õpetus
	Teeb ettepanekuid ja näitab üles aktiivsust aja ja tegevuste planeerimisel (nt esinejate kutsumine, laudad, oksjonid, heategevus, klassiekskursioonid jm) kooli ja kogukonna tasandil, vajadusel täiskasvanu suunamisel. Kaasab tegevustesse teisi.	Ühiskonna-õpetus
	Näitab üles aktiivsust tegevuste algatamisel ja kaaslaste kaasamisel otsustusprotsessides. (Nt tuleb välja ettepanekuga, millist muusikaüritust koolis korraldada, millist laulu kontserdiks ette valmistada, kellega laulda, kuidas laulda. Klassivälises töös (koorides, muusikaringides osaledes) pakub välja ideid ja algatab täiskasvanu suunamisel laululaagrite korraldamiseks, esinemisteks nii oma koolis kui ka väljaspool kooli).	Muusika
	Algatab tegevusi ja pakub välja erinevaid ideid ühistegevusteks, teisi õpilasi kaasates ning kokkuleppeid sõlmides.	Käsitöö ja kodundus
	Teeb ettepanekuid, algatab tegevusi, näitab üles aktiivsust ja osaleb otsustusprotsessides kooli tasandil. Näiteks on aktiivne kooli Jõululaada korraldamises. Suudab kaasata ühistegevustesse teisi õpilasi. Juhendamisel jagab rolle vastavalt kaaslaste huvidele, soovidele ja tegevuse eesmärkidele. Väärtustab kaaslaste erinevusi.	Tehnoloogia-õpetus

Suhtlusoskus	Arendab eneseväljendusoskust enda loomingu või töö teistele esitlemisel, tehtud valikute põhjendamist, suutlikkust ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada (oma idee, säästuvaliku, toote või ettevõtte tutvustamine, rollide jaotamine tutvustuse tegemisel).	Eesti keel
	Tekstide vastuvõtu, analüüsi, kirjutamisega, ettekandmisega arendatakse nii suulise kui kirjaliku suhtluse oskust, sh suhtlemist veebikeskkonnas. Õpilane õpib end väljendama teksti abil, teksti keeleliselt korrektselt esitama. Analüüsides, väitluse, diskussioonide ja mitmekülgse tekstivalikuga, rühma- ning paaristöödega õpetatakse õpilast arvamust avaldama, rühmas töötama, diskuteerima, suuliselt ja kirjalikult erinevates suhtlusolukordades toime tulema.	Kirjandus
	Märkab ja tõlgendab sotsiaalset infot ja oskab sobivalt reageerida; oskab tõlgendada teiste emotsioone; teha suhtlemisel teiste käitumisele kohaseid omistusi, mõistab nalja ja oskab nalja teha; käitub prosotsiaalselt. Oskab taktitundeliselt kaaslaste tähelepanu eksimustele juhtida või ise mõista, kui on eksinud.	Matemaatika
	Märkab ja tõlgendab sotsiaalset infot ja oskab sobivalt reageerida; oskab tõlgendada teiste emotsioone; teha suhtlemisel teiste käitumisele kohaseid omistusi, mõistab nalja ja oskab nalja teha; käitub prosotsiaalselt.	Loodus-õpetus
	Arendab eneseväljendusoskust uurimistööde kaitsmisel, väitlemisel või füüsikaalaste esitluste esitamisel, suudab ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada Oskab korrektselt kasutada füüsika termineid	Füüsika
	Teab, kuidas käituda erinevates olukordades (matkal, välitunnis, veebikeskkondades vm). Arendab eneseväljendusoskust enda töö teistele esitlemisel, põhjendab tehtud valikuid, suudab ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada. Koostööoskus	Geograafia
	Suhtleb kohaselt erinevates suhtlussituatsioonides (konfliktid, stressiseisund, kiindumussuhted) ja erinevates keskkondades (veeb, telefon, näost-näku). Valib konteksti sobiva suhtlemistooni. Teab, kuidas enda eest seista ja konflikte lahendada. Käitub prosotsiaalselt. Valib paindlikult ja mõistvalt sobivad suhtlemis- ja käitumisviisid erinevates gruppides ja enda erinevate rollide puhul, ka kiindumussuhete loomisel ja säilitamisel. Saab hakkama suhtlussituatsioonides, et saavutada soovitud sotsiaalseid eesmärke. Mõistab teiste inimeste vaatenurki ja väljendab kohasel viisil empaatiat (seksuaaltervise teemad, soorollide ja –stereotüüpide teemad) Märkab ja tõlgendab sotsiaalset infot ja oskab sobivalt reageerida. Oskab teadlikult valida kohasema käitumisviisi ja pidurdada ebakohast. Märkab emotsioonide ja suhtlemise vahelisi seoseid. Mõistab ebakohast nalja ja oskab nalja teha.	Inimese-õpetus

	Täiskasvanu juhendamisel: - Teab, kuidas käituda erinevates olukordades. - Märkab ja tõlgendab sotsiaalset infot ja oskab sobivalt reageerida. - Märkab emotsioonide ja suhtlemise vahelisi seosed. - Suhtleb kohaselt erinevates keskkondades (veeb, telefon, näost näkku suhtlemine), - Valib konteksti sobiva suhtlemisviisi. - Leiab teiste käitumisele erinevaid selgitusi.	Ühiskonna-õpetus
	Tuleb toime ja teab täiskasvanu juhendamisel, kuidas käituda erinevates sotsiaalsetes olukordades. Märkab ja tõlgendab sotsiaalset infot ja oskab sobivalt reageerida. Nt oskab valida kohase käitumisviisi kontserdil, muusikaetendusel. Muusikatunnis teab, millal kontakti võtta ja vestlust algatada, millal aktiivselt kuulata. Teab lähtuvalt oma rollist, kuidas suhelda suuliselt silmast-silma või telefoni teel, kirjalikult ja digitaalselt (õpilasena, klassivälises töös koorilauljana, solistina, vokaalansambli liikmena, pilliringi liikmena jm). Seega valib konteksti sobiva suhtlemisviisi. Mõistab eakohast nalja ja oskab nalja teha.	Muusika
	Arendab eneseväljendusoskust enda loomingu või töö teistele esitlemisel, tehtud valikute põhjendamist, suutlikkust ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada.	Käsitöö ja kodundus
	Omab eneseväljendusoskust enda loomingu või töö teistele esitlemisel, tehtud valikute põhjendamisel; Suudab ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada.	Tehnoloogia-õpetus
Koostööoskus	Arvestab tööprotsessis teistega, nt teiste erineva töötempo ja oskustega rollide jagamisel; Mõistab, et keelealane areng toimub erinevatel õpilastel erinevas tempos ja vajadusel aitab (selgitab) ja julgustab kaasõpilasi.	Eesti keel
	Tekstide vastuvõtu, analüüsi, kirjutamisega, ettekandmisega arendatakse nii suulise kui kirjaliku suhtluse oskust, suhtluspartneri mõistmist ja toetamist, suhtluspartneriga arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust.	Kirjandus
	Tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest grupis, arvestab teistega. Täidab grupis eri rolle. Oskab märgata kaaslaste eksimusi ja nendele tähelepanu juhtida või enda eksimuse puhul analüüsida, miks tulemus väär on. Mõistab ühistegevuse vajadust; väljendab kaaslaste valikul isiklikku eelistust; oskab välja tuua põhjused kaaslaste valikul; arvestab kaaslaste vajaduste ja võimalustega ühistegevuses.	Matemaatika
	Tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest grupis, arvestab teistega. Täidab grupis eri rolle. / mõistab ühistegevuse vajadust; väljendab kaaslaste valikul isiklikku eelistust; oskab välja tuua põhjused kaaslaste	Loodus-õpetus

	valikul; arvestab kaaslaste vajaduste ja võimalustega ühistegevuses (projektid, uurimistööd).	
	Praktiliste tööde vahendite arvu piiratuse tõttu tehakse füüsikatundides rühmatööd suhteliselt tihti Rühmatöös osaledes vastutab õpilane enda tegevuse eest rühmas, arvestab teiste tugevuste või nõrkustega, valib teadlikult rühmas sobivad käitumisviisid Rühma liidri rolli sattudes lahendab erinevaid olukordi ja erimeelsusi.	Füüsika
	Rühmatöös ja välitunnis tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest; Täidab grupis eri rolle, teeb ettepanekuid ja arvestab kaaslaste arvamustega. Arvestab tööprotsessis teistega, nt teiste erineva töö- või liikumistempona, oskuste tasemega ülesannete jagamisel grupis, vajadusel aitab (selgitab) ja julgustab kaasõpilasi.	Geograafia
	Valib teadlikult kaaslaste ühistegevusteks lähtuvalt ülesandest (grupitööd, rollimängud jne), kuid oskab töötada ka etteantud grupis.. Arvestab kaaslaste tugevuste ja nõrkustega ühise eesmärgi saavutamise nimel. (gruppide ja rollide teemad). Tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest grupis või võrgustikus, arvestab teistega (grupi, grupi surve ja liidrirolli teemad). Täidab grupis erinevaid rolle. Vastutab enda tegevuse ja otsuste eest ning liidri rollis lahendab erinevaid olukordi ja erimeelsusi. Mõistab teiste inimeste vaatenurki ja väljendab kohasel viisil empaatiat. Oskab küsida abi.	Inimese-õpetus
	- Tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest grupis või võrgustikus, arvestab teistega. - Täidab grupis eri rolle. - Mõistab ja selgitab ühistegevuse eeliseid üksinda tegutsemise ees. Ütleb välja oma seisukohti ja põhjendab neid, arvestades suhtlemise head tava.	Ühiskonna-õpetus
	Tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest grupis (klass, koor, ansambel), arvestab teistega. Teadvustab, et ta on meeskonna edukal toimimisel oluline lüli. Valib kaaslaste vastavalt tegevuse eesmärgile (ansambli koosseisu valik), kui oskab töötada ka etteantud grupis (koolikooris). Arvestab grupis suhtlemise head tava.	Muusika
	Arvestab tööprotsessis teistega, nt teiste erineva töötempo, oskuste taseme puhul, toote või vahendite jagamisel. Mõistab, et käsitöölaline areng toimub erinevatel õpilastel erinevas tempos ja vajadusel aitab (selgitab) ja julgustab kaasõpilasi.	Käsitöö ja kodundus
	Tegutseb rühmatöös koos teistega, vastutab enda tegevuse eest grupis või võrgustikus, arvestab teistega. Suudab täita grupis eri rolle, vastutab enda otsuste ja tegevuste eest ning liidri rollis lahendab erinevaid olukordi ja erimeelsusi. Valib teadlikult kaaslaste vastavalt tegevuse eesmärgile, kuid oskab töötada ka etteantud grupis. Arvestab kaaslaste erinevate omadustega ühise eesmärgi saavutamisel. Peab kaaslaste panust väärtuslikuks;	Tehnoloogia-õpetus

	tunnustab kaaslasi. Vastutab oma tegevuse eest.	
Kultuuri mõistmine	Uurib murdekeelt, pöörab tähelepanu igapäevasele kõnekeelele. Kirjeldab keelekasutuse erinevusi linnas ja maal (erinevad elukutsed linnas ja maal ja sellega seonduv oskusõnavara).	Eesti keel
	Õpilane teab kirjanduse tähtsust rahva kultuuriloos, mõistab kirjanduse rolli inimese kujunemisel ning saab aru, et meil eestlastena on oluline roll oma rahva kultuuri ja kirjanduse edasikandjatena. Õpilane oskab valida olukorda sobiva suhtlus-, käitumis- ja keelekasutusviisi, oskab end väljenda ka ilukirjanduslikult.	Kirjandus
	Väärtustab kultuurilisi erinevusi ja teab, et inimeste vaheline väline erinevus ei tähenda alati seesmist erinevust. Valib sobivad suhtlemis- ja käitumisviisid.	Matemaatika
	Väärtustab kultuurilisi erinevusi ja teab, et inimeste vaheline väline erinevus ei tähenda alati seesmist erinevust. Valib sobivad suhtlemis- ja käitumisviisid.	Loodus-õpetus
	Mõistab loodusteadust kui arenevat kultuurinähtust Mõistab, kuidas erinevad avastused ja leiutised (ratas, aurumasin, reaktiivmootor, ...) mõjutavad kultuuriloolist arengut Valib paindlikult ja mõistvalt sobivad suhtlemis- ja käitumisviisid, väärtustades kultuurilist erinevust, sest õpikollektiividesse sulandub üha enam erinevatest rahvustest õpilasi Mõistab füüsikute osa teadusloos kui ühes osas kultuuriloost.	Füüsika
	Mõistab maailma erinevates paikades elavate rahvaste kultuurilist ja loodusest tingitud eluviisi ja sellest põhjustatud erisugust majandustegevust. Valib paindlikult ja mõistvalt sobivad suhtlemis- ja käitumisviisid erinevast rahvusest või rassist inimestega suhtlemisel, väärtustab kultuurilist erinevust. Mõistab, et vaatamata välisele erinevusele on rahvad ja ühiskonnad sarnased oma eesmärkide rahvastikuprotsesside poolest. Oskab välja tuua Eesti ja eestlaste sarnasust ja erinevust multikultuurses Euroopas, on uhke Eesti üle.	Geograafia
	Oskus mõista ja analüüsida kultuuride märgatavate ja varjatamate erinevuste ja sarnasuste taga olevaid tegureid. Mõistab, et väline erinevus ei tähenda alati seesmist erinevust, nagu ka väline sarnasus ei tugine alati seesmisele sarnasusele. Teostab ennast kultuuri kandja ja kujundajana. Väärtustab kultuurilisi erinevusi. Valib paindlikult ja mõistvalt sobivad suhtlemis- ja käitumisviisid, väärtustades kultuurilist erinevust.	Inimese-õpetus
	Väärtustab kultuurilisi erinevusi ja teab, et inimeste vaheline väline erinevus ei tähenda alati seesmist erinevust. Valib sobivad suhtlemis- ja käitumisviisid. Teostab ennast kultuuri kandja ja kujundajana.	Ühiskonna-õpetus
	Eesti regilaulu ja uuema rahvalaulu esitamise kaudu omandab teadmisi eesti folkloori kohta. Teostab ennast	Muusika

	<p>seeläbi kultuuri kandjana. Samuti kuulab erinevaid rahvamuusika esitusi ja tänapäeva eesti folkmuusika esitajaid. Teostab ennast kultuurikandja ja kujundajana laulu- ja tantsupeo protsessis, väärtustab seda (kooris, tantsurühmas). Oskab käituda ja suhelda sobivalt meie kultuuriruumile. Väärtustab kultuurilisi erinevusi läbi teiste rahvaste muusika õppimise.</p>	
	<p>Uurib erinevate kihelkondade rahvariideid ning miks need on erinevaks kujunenud, rahvariide kandmisega seotud tavade kujunemise põhjuseid, võimalusel ka oma juuri (pärimist). Ajalugu: kirjeldab eluolu erinevusi maal ja linnas, sõja ja rahu ajal ning nende erinevusi minevikus ja nüüdisajal; Elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal, eluolu, tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur ja traditsioonid, nende muutumine ajas.</p>	Käsitöö ja kodundus
	<p>Oskab mõista ja hinnata eri kultuuride esemete erinevusi ja sarnasusi ning leida õpetaja abiga seoseid nende kujunemisest.</p> <p>Omab tolerantset hoiakut enda ja teist rahvaste käsitöökultuuri suhtes.</p>	Tehnoloogia-õpetus
Keskkonna mõistmine	<p>Arutab, kuidas luua omakultuuri väärtustades sellele toetuvaid tooteid ja teenuseid; saab aru, et eesti keele hea tundmine või oskus on võimalus luua tooteid ja väärtusi ning pakkuda teenuseid.</p>	Eesti keel
	<p>Õpilane teab, mis eluvaldkondades (humanitaarteadused, ajakirjandus, pedagoogika jne) on kirjanduse hea tundmine hädavajalik. Õpilane analüüsib teoste abil end, oma huvisid, tugevusi ja nõrkusi, ning analüüsib muuhulgas ka võimalust tulevikus ettevõtlusega tegeleda.</p>	Kirjandus
	<p>Saab aru, mis on ettevõtlus ja kes on ettevõtja, toob näiteid ettevõtlusest oma peres või kogukonnas, osaleb klassi ühistegevustes. Mõistab täpsuse olulisust matemaatika aines.</p>	Matemaatika
	<p>Saab aru, mis on ettevõtlus ja kes on ettevõtja, toob näiteid ettevõtlusest oma peres või kogukonnas, osaleb klassi ühistegevustes õppekäikudel loodusesse, muuseumisse või matkadel. Koolilaaatadel osaleb keskkonda säästvalt, meisterdab tooteid taaskasutatavatest või keskkonnale ohututest materjalidest.</p>	Loodus-õpetus
	<p>Saab aru enda võimete, teadmiste, oskuste arendamise mõjust võimalikule tulevasele tööle tehnoloogia valdkondades ja ettevõtlusele. Märkab äriideid, kus tootearenduses saab kasutada füüsikaalaseid teadmisi ja oskusi.</p>	Füüsika
	<p>Mõistab tehnoloogiliste vahendite ja seiresüsteemide tähtsust ja rakendamise võimalusi erinevates olukordades, keskkonna uurimisel, ettevõtluses ja oma tulevases töös. Hindab ressurside säästvat kasutamist ja mõistab maavarade kaevandamise tähtsust majandusringluses, nende ammendumise probleemi ja lahendamise vajadust.</p>	Geograafia

	<p>protsesse, Saab aru tänapäeva ühiskonna probleemidest ressursside kasutamisel ja säästmisel. Saab aru majanduse spetsialiseerumise kasulikkusest tarbijale ja ettevõtluks; Toob näiteid kodumaise toidukauba eeliste kohta ja väärtustab Eesti tooteid. Toob näiteid mitmesuguste teenuste (transpordi, turismi, meedia jne) kohta ja mõistab nende rahvusvahelisi seoseid.</p>	
	<p>Saab aru, et ettevõtlus loob võimalused inimeste vajaduste rahuldamiseks. Oskab hinnata ja kasutada ettevõtluse toimimiseks vajalikke ressursse. Finantsalased</p>	Inimese-õpetus
	<p>Saab lihtsustud kujul aru turgude toimimisest ja tunneb ettevõtluse põhimõisteid.</p>	Ühiskonna-õpetus
	<p>Mõistab enda õigustest ja kohustustest muusika tarbijana. (Nt teab, et kui läheb kontserdile, siis ostab pileti. Artistidele, kes esinevad, on see töö, mille eest saadakse töötasu). Mõistab muusikatööstuse rolli majanduses. Oskab hinnata muusikatööstuse produkti, s. o. levimuusika toimimise allumist turumajanduse seadustele.</p>	Muusika
	<p>Mõistab isetehtud toodete väärtust</p>	Käsitöö ja kodundus
	<p>Saab aru turgude toimimisest. Suunamisel/grupitööna oskab kavandada lihtsa turundusstrateegia oma toote turustamiseks näiteks kooli laadal.</p>	Tehnoloogia-õpetus
Finantsalased teadmised ja oskused	<p>Saab aru omahinna kujunemisest, sh selle sõltuvusest materjali kulust, töö tegemiseks kuluvast ajast, masstoodanguna ja ise tehtud raamatu hinna ja isikupära erinevusest. Mõistab lihtsustatud tasemel majandusringlust ja saab aru pere sissetulekute ja töö seostest, raha väärtusest ja säästmisest, miks on olemas maksusüsteem.</p>	Eesti keel
	<p>Mõistab eakohaseid finantsalaseid termineid, oskab käsitletud tekstide ning klassiarutelude abil oma eelarvega toime tulla ning finantsalaselts arukaid otsuseid teha. Oskab analüüsida tegelaste finantsalast käitumist ning sellele hinnangut anda.</p>	Kirjandus
	<p>Saab aru omahinna kujunemisest, sh selle sõltuvusest materjali kulust, töö tegemiseks kuluvast ajast, masstoodanguna ja ise tehtud kleidi hinna ja omapära erinevusest. Tunneb ressursi mõistet majanduse kontekstis. Mõistab lihtsustatud tasemel majandusringlust ja saab aru pere sissetulekute ja töö seostest, raha väärtusest ja säästmisest.</p>	Matemaatika
	<p>Saab aru omahinna kujunemisest, sh selle sõltuvusest materjali kulust, töö tegemiseks kuluvast ajast, masstoodanguna ja ise tehtud kleidi hinna ja omapära erinevusest.</p>	Loodus-õpetus
	<p>Oskab määrata välismaise kauba päritolu ja selgitada, mis riikidest toodud kaupu võib leida meie polettidelt ja</p>	Geograafia

	<p>miks kõiguvad toiduainete vm kaupade hinnad. Teab energia säästmise võimalusi ning väärtustab säästlikku energia tarbimist perekonnas. Lühiuurimuse tulemusel oskab selgitada näiteks koduasula energiamajandust ning elektri ja soojuse hinna kujunemist, mis põllukultuure on talunikul kõige otstarbekam toota ja kuidas internetist leida soodsat sõiduvahendit ja sõiduplaani optimaalse ja soodsa reisimarsruudi koostamiseks. Saab aru omahinna ja müügihinna kujunemisest, arvestades ressursside kättesaadavust ja loodusolude võimalusi, konkurentsi ja turu suurust.</p>	
	<p>Saab aru säästmise, investeerimise ja laenamise põhimõtetest. Oskab kasutada igapäevaseid pangateenuseid ja teha eelarveid. Oskab suunamisel/grupitööna koostada lihtsa ärimudeli, oskab kavandada ressursside kasutamist. Mõistab majandusringlust ja maksusüsteemi, teeb eesmärgipäraseid valikuid finantsteenuste kasutamisel.</p>	Inimese-õpetus
	<p>Tunneb ressursi mõistet majanduse kontekstis. Mõistab majandusringlust ja maksusüsteemi, tunneb finantsteenuste liike.</p>	Ühiskonna-õpetus
	<p>Mõistab majandusringlust ja maksusüsteemi. Nt Teab, kuidas kujuneb muusikatööstuses toodetud toote hind (CD-plaat) ja kuidas ja kelle vahel jagunevad plaadi müügist saadavad tulud. Teab, kuidas toimivad turumajanduse tingimustes Eesti Autorite Ühing, Eesti Fonogrammitootjate ühing ja Eesti Esitajate Liit. Omab lihtsustatud ettekujutust kontserdi piletihinna kujunemisest.</p>	Muusika
	<p>Saab aru omahinna kujunemisest, sh selle sõltuvusest materjali kulust, töö tegemiseks kuluvast ajast, masstoodanguna ja ise tehtud kleidi hinna ja omapära erinevusest.</p>	Käsitöö ja kodundus
	<p>Oskab teha kalkulatsioon toote valmistamiseks, mis eeldab erinevate materjalide soetamist. Mõistab, et tootmiskulud mõjutavad toote lõpphinda ja kulude madalal hoidmine võimaldab leida enam kliente.</p>	Tehnoloogia-õpetus

5. Kooli õppekava välise õppimise või tegevuse arvestamine

- 5.1.** Õpilase vanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel arvestab kool õppekava välist õppimist koolis läbitava õppe osana (nt rahvusvahelises spordilaagris viibiv õpilane; koduõppel olev õpilane; muusika-, spordikoolis õppiv õpilane) tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi.
- 5.2.** Kooli õppekava välise õppimise arvestamisel lähtutakse õpitu sisust ja õpitulemustest. Koolil on õigus nõuda täiendavaid materjale, kui tõendusmaterjal õpitu sisu või õpitulemuste kohta pole piisav.

- 5.3. Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamiseks vaatab kooli direktor läbi laekunud avaldused ja teeb otsuse õpingute arvestamise kohta kooli õppekava osana. Vajadusel kaasatakse arutelule õpetaja(d).

6. Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, sh õppekava rakendamist toetavad tegevused, õppekäigud ja muu taoline

6.1. Huviringid.

- 6.1.1 Koolis on õpilase individuaalse arengu tagamiseks loodud õppekava täitmist toetavad huviringid (ajakirjanduse-, muusika-, näite-, tantsu-, kunsti-, arvuti-, spordi-, käsitöö-, tööõpetuseringid), mis võimaldavad neil arendada nende tugevaid külgi.

6.2. Projekt-, õues- ja muuseumiõppe ning ekskursioonid ja õppekäigud.

- 6.2.1 Projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks kasutatakse üldjuhul aega, mida võimaldab kooli päevakava.
- 6.2.2 Kooli arengukavast, põhieesmärkidest, traditsioonidest, spordi- ja huvitegevusest lähtuvalt kavandab kool ülekoollisi projekte.
- 6.2.3 Projekte võivad algatada ka õpilasesindus ja kooli hoolekogu. Kavandatud ülekoolline tegevus on sätestatud kooli üldtööplaanis.
- 6.2.4 Ülekoollised projektid (nt. Karaski-Krootuse jooks, tervise- ja spordipäevad, üritused vanematele, jõulu- ja kevadpeod, laadad jne) toetavad sotsiaalsete-, suhtlus- ja ettevõtlikkuspädevuste omandamist.
- 6.2.5 Koolidevahelistes projektides osalemisel soovib kool keskenduda õpilastes üldpädevuste arendamisele.
- 6.2.6 Traditsioonilised koolidevahelised projektid on:
- tervisliku elulaadi kujundamine õpilastes – Tervist Arendavate Koolide projekt;
 - maakonna ja vabariiklikud tantsu- ja laulupidu;
 - maakonna ja vabariiklikud spordivõistlused;
 - maakonna ja vabariiklikud õpioskuste ja ainete olümpiaadid;
 - maakonna ja vabariiklikud konkursid;
 - rahvusvahelised projektid (ERASMUS+, sõpruskoolid).

7. Liikluskasvatuse teemad kooliastmeti

- 7.1. Liikluskasvatus on kooli õppe- ning kasvatustegevuse osa, mille käigus lapsed omandavad üldised teadmised ja oskused ohutuks liiklemiseks.
- 7.2. Õpilaste liiklusalane arendamine, õpetamine ja kasvatamine toimub elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevate alljärgnevat liiکلusteemade kaudu:
- I kooliaste: jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemine, käitumine ja liikluses toimetulek, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskonnast;
 - II ja III kooliaste: erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemine.

8. III kooliastme loovtöö temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord

- 8.1. Iga õppeaasta alguses valib õppenõukogu 8. klassi õpilastele läbivatest teemadest lähtuva ja õppeaineid lõimiva projektipõhise loovtöö temaatika. Loovtööks on uurimus, projekt,

kunstitöö vm. Septembrikuu jooksul korraldab kool projektipäeva, kus tutvustatakse valitud teematikat, loovtööle esitatavaid nõudeid ja tähtaegu.

- 8.2. Loovtööd võivad õpilased teha nii individuaalselt kui ka rühmas. Õpilane või rühm teeb loovtöö täpsema teemavaliku enne I vaheaega. Direktor kinnitab loovtööde juhendajad, kes on üldjuhul oma kooli õpetajad. Loovtööde üldise korralduse koordineerijaks on klassijuhataja.
- 8.3. Aprillikuus toimub valminud loovtööde avalik esitus. Loovtööna ei piisa ainuüksi loodu esitamisest vaid sellele tuleb lisada kirjaliku tööna vajalikud selgitused, mis võimaldavad mõista, et loovtöö on läbivatest teemadest lähtuv ning õppeaineid lõimiv.
- 8.4. Loovtööle ja selle esitlemisele antakse hinnang, loovtöö teema kantakse põhikooli lõputunnistusele.
- 8.5. Loovtöö teematika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord täpsustatakse direktori kinnitatud loovtöö korraldamise juhendis.

9. Õpilaste arengu ja õppimise toetamise ja hindamise korraldus

9.1. Kasutatav hindamissüsteem.

Ainealaste teadmiste ja oskuste hindamise tulemusi väljendatakse numbriliste hinnetega viie palli süsteemis. Distantõppe tingimustes võib numbrilise hindamise asemel kasutada hinnanguid „arvestatud“ ja „mittearvestatud“.

9.2. Kokkuvõtva hindamise sagedus.

Kokkuvõttev hinne on koolis õppeaine trimestri- ja aastahinne.

Trimestrihinne pannakse välja õppetrimestri lõpul antud õppetrimestri jooksul saadud hinnete alusel. Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud trimestrihinnete alusel enne õppeperioodi lõppu.

9.3. Kirjeldavate sõnaliste hinnangute kasutamine põhikooli I ja II kooliastmel.

Sõnalisi hinnanguid kasutatakse 1. klassis, teistes klassides numbrilist hindamist. Õpilaste teadmiste ja oskuste sõnaline hinnang väljendab:

- 1) millises osas on õpilane soovitud tulemused saavutanud;
- 2) millises osas on õpilasel vajakajäämisi;
- 3) kuidas saavutatu seonduv õpilase varasemate õpitulemuste ning tema võimete ja vajadustega.

Kirjalikke kokkuvõtvaid sõnalisi hinnanguid edastatakse lastevanematele õppetrimestri lõpus antava tunnistuse kaudu.

9.4. Põhikooli õpilase käitumise (sealhulgas hoolsuse) kohta õpilasele ja vanemale kirjaliku tagasiside andmise kord.

Nõuded põhikooli õpilase käitumisele on esitatud kodukorras.

Käitumise (hoolsuse) kohta toimub tagasisidestamine.

Käitumise kohta antakse kirjalikku tagasisidet õpilasele ja ka vanemale käitumise (sealhulgas hoolsuse) kohta I trimestri lõpus ja arenguevestluse käigus II poolaastal.

9.5. Järelevastamise ja järeltööde sooritamise kord.

Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindega „puudulik“ või „nõrk“ või on hinne jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks 10 õppepäeva jooksul.

Pikaajalise haiguse tõttu koolist puudunud õpilastele koostab aineõpetaja õpiabi plaani järeleõppe toetamiseks ning järeltööde sooritamiseks. Järele tehtud tööde eest saadud hinne kantakse e-päevikusse.

9.6. Tulemuste hindamine hindega „nõrk“, kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine.

Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, võib kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindega „nõrk“.

9.7. Hinnete ja hinnangute vaidlustamise kord.

Õpilasel või vanemal on õigus hindeid ja hinnanguid vaidlustada 5 tööpäeva jooksul hinde või hinnangu teadasaamise päevast arvates, esitades direktorile kirjaliku taotluse koos põhjendusega; direktor menetleb valet ning teeb otsuse ja teavitab taotluse esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul vaide rahuldamise või mitterahuldamise otsuse vastuvõtmise päevast arvates.

10. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord

10.1. Sõltuvalt õpilase hariduslikust erivajadusest võib põhikool teha talle muudatusi või kohandusi õppeajas, -sisus, -protsessis, õpikeskkonnas või taotletavates õpitulemustes. Nende muudatuste tegemisse kaasatakse õpilase vanem. Kui muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes riikliku või kooli õppekavaga, tuleb muudatuste rakendamiseks koostada individuaalne õppekava.

10.2. Kui õpilase hariduslik erivajadus tuleneb tema andekusest, tagatakse talle individuaalse õppekava rakendamine ning vajaduse korral täiendav juhendamine aineõpetajate poolt või teiste vastava valdkonna spetsialistide poolt haridusprogrammide või teiste haridusasutuste kaudu.

10.3. Kui individuaalse õppekavaga ettenähtud muudatused ja kohandused ei võimalda riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemusi saavutada, on individuaalse õppekava rakendamine lubatud üksnes nõustamiskomisjoni soovitusel.

10.4. Õpiabi osutamine õppetrimestri sees – klassi- või aineõpetaja rakendab õpiabi kõigile, kellele on üksikhindena pandud „1“ või „2“ või on antud samaväärne sõnaline hinnang.

10.4.1 Klassi- ja aineõpetaja abi ja nõustamine ehk järeleaitamine (so individuaalne või grupiviisiline abi ja nõustamine, mis tagab õpilase edasijõudmise) – abi ja nõustamine ei ole järelevastamine; järelevastamisele peab eelnema õpetaja abi ja nõustamine, mille kaudu õpetaja õpetab õpilast selleks, et õpilase sooritus õnnestuks. Abi ja nõustamist saab pidada efektiivseks, kui selle tulemusena õpilane saavutab nõutavad õpitulemused.

10.4.2 Hindamise erisuste rakendamine – klassi- või aineõpetaja rakendab diferentseeritud hindamise põhimõtet. Efektive on ainult selline diferentseeritud hindamise rakendamine, mille tulemusena õpilane saavutab õpiabi.

10.4.3 Tagasiside õpilasele ja tema vanemale saadud mitterahuldavate hinnete kohta – teavitatakse õpilast ja tema vanemat mitterahuldavast hindest. Kavandatakse tegevused tekkinud olukorra lahendamiseks.

10.5. Meetmete rakendamine õppetrimestri lõpus kõigile, kellel on trimestrihinne „puudulik“ või „nõrk“, kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused.

10.5.1 Individuaalse õppekava rakendamine.

10.5.2 Logopeedi abi rakendamine.

10.5.3 Mõne muu tugisüsteemi rakendamine:

- pikapäevarühma rakendamine;

- individuaalne õppeplaan;
 - suunamine spetsialisti konsultatsioonile väljaspool kooli;
 - koostöö lapsevanemaga.
- 10.6.** Õpiabi osutamine õppeperioodi (õppeaasta) lõpus – tuleb rakendada kõigile, kellele tuleks või on aastahinne „puudulik“ või „nõrk“.
- 10.6.1 Täiendava õppetöö rakendamine.
- 10.6.2 Individuaalse õppekava rakendamine – peale täiendavat õppetööd õppeaasta lõpus.
- 10.6.3 Nõustamiskomisjoni suunamine – põhineb õpilase vaatluse kaardi analüüsil ning klassijuhataja, aineõpetaja ja juhtkonna koostöös tehtud ettepanekule.
- 10.6.4 Klassikursuse kordama jätmine – kui täiendav õppetöö ei ole andnud tulemusi ning individuaalset õppekava ei ole otstarbekas rakendada.
- 10.7.** Individuaalse õppekava määramisel ja koostamisel lähtutakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses §18 sätestatust ning „Põhikooli riiklikus õppekavas“ §17 lõikes 4 ja §22 lõikes 7 sätestatust. Muu tugisüsteem määratakse õpilasele „Põhikooli riiklikus õppekavas“ §22 lõikes 7 sätestatud tingimustel.

11. Karjääriõppe, sh karjääriinfo ja nõustamise korraldamine

- 11.1.** Koolis osutatakse karjäärinõustamist III kooliastme õpilastele, et kujundada valmisolekut tööjõuturul parema rakendatavuse saavutamiseks ja iseseisva otsustusvõime arendamiseks.
- 11.2.** Koolis viiakse läbi oskuste ja huvide arenguvestlusi õpilastele.
- 11.3.** Koolil on koostöö Põlvamaa Rajaleidja keskusega (testimine + individuaalne vestlus). Abistatakse nii õppureid kui nende vanemaid. Lisaks toimuvad õppekursioonid ja -käigud, külastatakse ettevõtteid, kohtutakse vilistlastega, osaletakse projektis „Tagasi kooli“, ühiskonnaõpetuse tundides käsitletakse tööseadusandlust, tööturгу ja karjääri planeerimise teemasid ja teistes ainetundides lõimitult ettevõtlusõpet.
- 11.4.** Kooli 9. klassi õpilased osalevad igal aastal vabariigis korraldatavatel karjääriteemalistel infopäevadel, samuti kutseõppeasutuste ja gümnaasiumite/keskkoolide lahtiste uste päevadel. Õppeasutused käivad koolis tutvustamas end.
- 11.5.** Kool korraldab õpilaste ja vanemate teavitamist edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse.
- 11.6.** Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ sisu ja eesmärgid arvestatakse kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna kujundamisel. Sellest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte.
- 11.7.** Tunnivälise tegevuse käigus toimuvad projektipäevad koolis ning õppekäigud toetavad karjääriotsuste tegemist.

12. Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus

- 12.1.** Kool teavitab õpilasi ning vanemaid õppe ja kasvatus korraldusest koolis vahetu suhtlemise teel, e-kooli ja kooli kodulehekülje kaudu.
- 12.2.** Kool nõustab vajaduse korral õpilase vanemat õpilase arengu toetamises ja kodus õppimises.
- 12.3.** Õpilase arengu toetamiseks korraldatakse temaga koolis arenguvestlusi, mille põhjal lepatakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides. Arenguvestluste korraldamine käib vastavalt koolis kinnitatud arenguvestluste korrale.

- 12.4. Kooli ja vanemate koostöö koordineerimiseks kutsub direktor kokku vähemalt üks kord õppeaastas lastevanemate üldkoosoleku.
- 12.5. Koolikorraldust reguleerivad dokumendid on kättesaadavad kooli kodulehel.
- 12.6. Kool tagab õpilasele ning vanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatus korralduse kohta ning juhendamise ja nõustamise õppetööd käsitlevates küsimustes. Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks õppetrimestri või poolaasta algul.

13. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

- 13.1. Vastavalt vajadusele koondutakse töögruppideks, mis tegelevad kooli arendustegevusega või mõne muu hetkel koolis päevakohase õppe-kasvatustegevuse teemaga.
- 13.2. Erinevate ainete õpetajad teevad ainevaldkondade vahelist koostööd.
- 13.3. Õpetajad teevad koostööd üldtööplaani koostamisel ja ellurakendamisel.

14. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

- 14.1. Kooli õppekava kehtestab direktor. Muudatused kooli õppekavas esitatakse enne kehtestamist arvamuse avaldamiseks kooli hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule. Muudatused õppekavasse viiakse sisse iga õppeaasta alguseks.